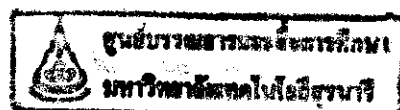

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านคำไฮ
ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

นางสาวนงครัตน์ ศรีวิจารณ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านคำไฮ ต.มะเกลือเก่า อ.สูงเนิน จ. นครราชสีมา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมदार, 111หน้า.

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการกองทุน ศักยภาพของผู้ผู้ในการชำระคืนเงินกู้ และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ เป็นการประเมินภายหลังที่หมู่บ้านได้รับเงินหนึ่งล้านบาทจากรัฐบาล มีระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2544 - สิงหาคม 2545 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์ สังเกต และแบบสอบถามจำนวน 12 ชุด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้กู้ที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการจำนวน 15 คน ผู้ที่เป็นคณะกรรมการจำนวน 5 คน สมาชิกที่ยังได้กู้จำนวน 4 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ศักยภาพด้านการบริหารกองทุนหมู่บ้านพบว่า คณะกรรมการเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการบริหารเกี่ยวกองทุนอื่นมาก่อน มีความคุ้นเคยในการทำงาน สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำงานดี ศักยภาพของผู้ผู้ในการนำเงินไปประกอบอาชีพ พบว่าสมาชิกได้นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพจริง สมาชิกอาชีพเสริมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีแนวโน้มที่ชำระคืนเงินกองทุนสูง สำหรับความเห็นเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกเห็นด้วยกับการมีโครงการกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากสมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนง่าย และลดการเป็นหนี้ในระบบ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา..... นงครัตน์ ศรีวิจารณ์

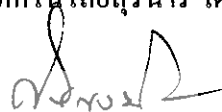
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

หน้าอนุมัติ

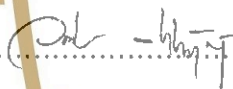
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชรรมถาวร)

กรรมการสอบ

(นางสาว สอนใจ แคล้วศักดิ์)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือนพ.ศ. 2545

๙ ๙ ๒๕๔๕

กิตติกรรมประกาศ

สรณิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความร่วมมือและความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย ด้านกำลังใจ ทุกๆท่าน ไว้ ณ โอกาสนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธรรมถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาสรณิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- อาจารย์สุริยา สมุทรคุปต์ อาจารย์ อาจารย์ ดร. พัฒนา กิตติอาษา ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- รองศาสตราจารย์ ดร. ไทย ทิพย์สุวรรณกุล และรองศาสตราจารย์ ดร. คณิต ไข่มุกด์ ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- นายอำเภอสูงเนิน พัฒนาการอำเภอสูงเนิน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะเกลือเก่า (อบต.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณคุณปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่ น้อง ในหมู่บ้านคำไฮ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ
- เพื่อนๆที่เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรและการประเมินโครงการ ให้คำแนะนำ คำติชม และให้กำลังใจในการทำสรณิพนธ์

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นงศรััก ศรีวิจารณ์

สารบัญ

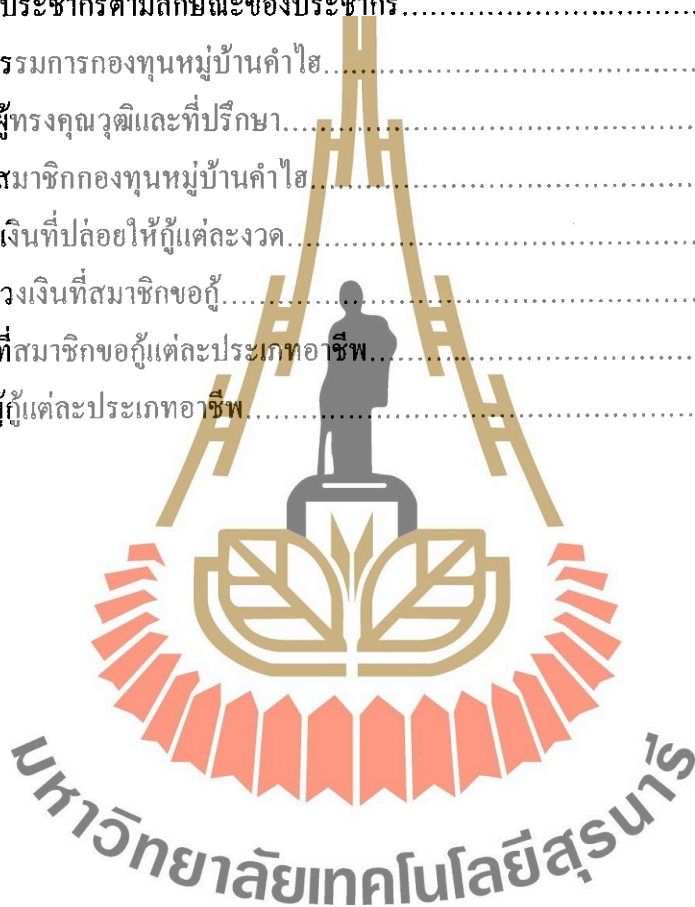
เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอนุมัติ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีการดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ.....	4
2. ระเบียบเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	5
3. หลักเกณฑ์และแนวทางในการปฏิบัติและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านคำไฮ.....	11
4. หลักการประเมินโครงการเพื่อประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	12
5. หลักเกณฑ์ประเมินโครงการรูปแบบชีพพ์โมเดล.....	13
6. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	16
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมินและวิธีการดำเนินการ.....	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	21

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	
1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้.....	25
1.1 บริบทระดับท้องถิ่น.....	25
1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า.....	29
1.3 ผลการประเมินกระบวนการ.....	36
1.4 ผลการประเมินผลผลิต.....	38
2. หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย.....	43
2.1 ผลการประเมินบริบทผู้กู้.....	43
2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า.....	44
2.3 ผลการประเมินกระบวนการ.....	45
2.4 ผลการประเมินผลผลิต.....	46
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	
1. สรุปและอภิปรายผล.....	48
2. ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	53
ภาคผนวก ก. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	53
ภาคผนวก ข. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านค้ำใจ.....	90
ภาคผนวก ค.แบบติดตามคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน (กทบ1 กทบ.2).....	95
ประวัติผู้ประเมินโครงการ.....	111

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
2. แสดงพื้นที่เพาะปลูกในบ้านคำไฮ.....	27
3. แสดงจำนวนประชากรตามลักษณะของประชากร.....	27
4. รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ.....	31
5. แสดงรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา.....	31
6. แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคำไฮ.....	32
7. แสดงจำนวนเงินที่ปล่อยให้กู้แต่ละงวด.....	38
8. แสดงจำนวนวงเงินที่สมาชิกขอกู้.....	39
9. แสดงรายชื่อที่สมาชิกขอกู้แต่ละประเภทอาชีพ.....	40
10. สรุปจำนวนผู้กู้แต่ละประเภทอาชีพ.....	43

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลปีม.....	14
2. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
3. สรุประบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ.....	24
4. แผนที่ตำบลมะเกลือเก่า.....	110

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประชาชนที่มีความยากจนส่วนมากจะอยู่ชนบท ประกอบอาชีพทางการเกษตร สาเหตุส่วนหนึ่งของความยากจน คือไม่มีเงินทุนในการทำเกษตร ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เพราะไม่มีสถาบันการเงินใด ที่จะปล่อยเงินกู้ให้กับประชาชนได้ง่าย ประชาชนจึงหันไปกู้เงินนอกระบบกับนายทุน เจ้าแก่ พ่อค้าคนกลาง ที่คิดดอกเบี้ยแพงๆ ทำให้เป็นหนี้ บางคนก็เสียที่ดินทำกิน เพราะไม่มีเงินส่งคืนนายทุน บางคนก็ถูกหลอกให้ขายที่ดินในราคาที่ถูก จึงเป็นวัฏจักร คือ ไร่ ไร่ จบ ไร่

เนื่องจากชุมชน หมู่บ้าน มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศในด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีนโยบายเร่งด่วนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และพัฒนาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เช่น นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกร ธนาคารประชาชน 30 บาทรักษาทุกโรค กองทุนหมู่บ้าน โดยเฉพาะกองทุนหมู่บ้าน เป็นนโยบายที่ให้ชุมชน หมู่บ้านพึ่งพาตนเอง มีการบริหารจัดการเงินกองทุนกันเอง ภายในหมู่บ้าน เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนหมู่บ้าน มีการจัดสรรเงินกองทุนให้กับสมาชิก ให้สมาชิกรนำเงินไปประกอบอาชีพที่ตนเองถนัด เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ และเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ประวบศ วะลี (2541) ราษฎรอาวุโส กล่าวถึง ระบบเศรษฐกิจต้องทำให้พื้นฐานหรือฐานรากแข็งแรง เรียกว่าเศรษฐกิจพื้นฐาน ถ้าทำเรื่องเศรษฐกิจพื้นฐานต้องเข้าใจความเป็นชุมชน เพราะชุมชนเป็นรากฐานของสังคม

ดังนั้น เพื่อให้โครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลกำหนด จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของหมู่บ้านคำไฮ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 2.2 เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของผู้กู้ในการนำเงินไปประกอบอาชีพและการชำระคืนเงินกู้
- 2.3 เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกเกี่ยวกับการมีโครงการกองทุนหมู่บ้าน

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ และความหมายที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการ มีผู้กล่าวไว้มากมาย เช่น แนวความคิดของไทเลอร์, ครอนบาค, สตัฟเฟิลบีม

แนวคิดของไทเลอร์ (Tyler' s Rationale and Model of Evaluation) กล่าวว่า การประเมินคือ “การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้”

แนวคิดการประเมินของครอนบาค (Cronbach' Concepts and Model) กล่าวว่า กระเมิน คือ “การเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา”

แนวคิดการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (stufflebeam' CIPP Model) กล่าวว่า การประเมินคือ “กระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” ซึ่งมีความหมายตามตัวอักษรดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของระบบ

แต่เพื่อให้มีความหมายที่ชัดเจนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีข้อกำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ให้ใช้รูปแบบการแบบชีพท์โมเดล

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินงาน ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮมีขั้นตอนดังนี้

- 4.1 กำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ
- 4.2 วางแผนการประเมิน
- 4.3 เก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.4 วิเคราะห์ข้อมูล
- 4.5 การนำเสนอข้อมูล

บทที่ 1 นำเสนอหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
กรอบความคิดทางทฤษฎี วิธีการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

บทที่ 2 นำเสนอนโยบายหลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนต่างๆ แบบคำ
ขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุน แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้าน การพิจารณาสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลักการ
ประเมินโครงการแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการ
บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3 นำเสนอวิธีการดำเนินการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินและ
เครื่องมือ ตัวชี้วัดต่างๆในการประเมินโครงการ

บทที่ 4 นำเสนอผลการติดตามประเมินโครงการ ผลการประเมินบริบทชุมชน
สรุปผลการประเมินปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินกระบวนการ ผลการประเมินผลผลิต

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5. ผลที่ได้รับจากประเมิน

- 5.1 ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและแนวทางแก้ไข
- 5.2 ทราบถึงศักยภาพของสมาชิกในการนำเงินไปประกอบอาชีพและการชำระคืนเงินกู้
- 5.3 ทราบถึงและทัศนคติของสมาชิกเกี่ยวกับการมีโครงการกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮหมู่ที่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐาน ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษารวมทั้งยังใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตีความข้อมูล เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ ได้มีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละหนึ่งล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนและมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พอสังเขปดังนี้

- กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
- กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนและจัดสรรเงินให้แก่กองทุน
- ออกระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางการบริหารงานกองทุน

หมวด 2 ว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอยู่ในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักงานมีหน้าที่ดังนี้

- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนให้ทราบเกี่ยวกับการจัดตั้ง นโยบาย และการบริหารงานกองทุน
- ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการกองทุน
(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก)

2.2 ระเบียบเกี่ยวกับจัดตั้งและบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้แบ่งออกเป็น 9 หมวดดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้หมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขต กรุงเทพฯ เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองพิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้ การกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการสนับสนุน” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหรือกรุงเทพฯ

“คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอหรือเขต

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหรือคณะกรรมการชุมชนเมืองต่างๆ

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

“ธนาคาร” หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกำหนดให้บริหารจัดการกองทุน

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วย บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้องเป็นต้น อยู่ร่วมกัน

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นผู้แทนครัวเรือน

“หุ้น” หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามกองทุนกำหนด

“เงินฝากสัจจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกฝากหรือออมไว้กับกองทุน โดยถือว่าเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

“เงินรับฝาก” หมายความว่า เงินฝากประเภทต่างๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมวดนี้จะกล่าวถึง ประชญา หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และวัตถุประสงค์ของกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้
- เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาค
- เงินกู้ยืม
- ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะอนุกรรมการสนับสนุนประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฯลฯ

หน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนมีดังนี้

- สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในด้านวิชาการ และการจัดการ
- บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการกองทุน
- ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน

หมวด 4 คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

คณะอนุกรรมการสนับสนุนประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนของหน่วยงานระดับจังหวัด ฯลฯ

หน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

- รับขึ้นทะเบียนกองทุน
- ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน
- ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด
- ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วย จำนวนชายและหญิงไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15คน ในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน หรือใกล้เคียงกัน โดยการคัดสรรและมติจากสมาชิกกองทุนในหมู่บ้าน กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน (ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ)

- เป็นผู้ที่อาศัยในหมู่บ้านและชุมชนมาไม่น้อยกว่า 2 ปี
- เป็นผู้มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- เป็นผู้ที่ปฏิบัติตนในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมในหมู่บ้าน ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสื่อมเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย

หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

- บริหารจัดการ ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์เงินกองทุน
- ออกระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารกองทุน
- รับสมัครสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
- พิจารณาเงินกู้
- เรียกประชุมสมาชิก

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ซึ่งเป็นเงินที่ได้รับจากการจัดสรรจากคณะกรรมการ เงินกู้ยืม เงินค่าหุ้น ดอกผลที่เกิดขึ้นจากกองทุน

สมาชิกกองทุนประกอบด้วยบุคคลที่อยู่ในหมู่บ้าน ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- การกู้ยืมเงินของสมาชิก คณะกรรมการมีอำนาจการอนุมัติรายละไม่เกิน 20,000 บาท
- ชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 1 ปี
- ผู้ที่ผิดสัญญาไม่คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย จะต้องเสียค่าปรับตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านนั้นๆ

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

- คณะกรรมการต้องทำบัญชีอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งและต้องแจ้งให้สมาชิกทราบและมีหน้าที่รายงานให้ผู้ตรวจสอบบัญชีทราบ

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

- ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

- เมื่อครบหนึ่งปี ให้คณะกรรมการกองทุนจับสลากออกครั้งหนึ่งและคัดเลือกใหม่

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ก.)

2.3 ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮ

ระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮ หมู่ที่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 60 หมู่ที่ 15 บ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนให้แก่สมาชิก
- 2.2 เพื่อให้บริการเงินกู้ให้แก่สมาชิก
- 2.3 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
 - เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - เป็นคนไม่มัวเมาในอบายมุข
 - เป็นคนที่มีความสามัคคี

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- 3.1 เงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 3.2 เงินกู้ยืม
- 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์อื่นๆ ที่เกิดจากเงินกองทุน
- 3.4 จากผู้บริจาคโดยไม่มีเงื่อนไข

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 4.1 เป็นผู้ที่ย่านถิ่นหรืออาศัยอยู่ในบ้านคำไฮ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 4.2 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ความเข้าใจและเห็นด้วยในหลักการของกองทุน
- 4.3 เป็นผู้พร้อมปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4.4 คณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 4.5 มีความอดทนเสียสละ และเห็นประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

5. การรับสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.1 ยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 5.2 คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาในการรับสมัครกองทุน

6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกกองทุนตามเหตุต่างๆดังนี้

6.1 ตาย

6.2 เป็นบุคคลล้มละลาย

6.3 เป็นบุคคลวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออก

6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของกองทุน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก. ข)

3. หลักเกณฑ์และแนวทางในการปฏิบัติในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮ หมู่ 15

ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและแนวทางปฏิบัติ กองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านต้องไม่ขัดกับแนวทางปฏิบัติของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และต้องเป็นไปตามขั้นตอนระเบียบข้อบังคับของกองทุน คือมีกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีแบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินของคณะกรรมการ

3.1 แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ของบ้านคำไฮ

ในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ในขั้นแรกผู้ใหญ่บ้านจะเรียกชาวบ้านให้มาประชุม ที่ศาลาวัดบ้านคำไฮ ในวันที่ 24 มิถุนายน 2544 และได้เจ้าหน้าที่ของพัฒนากรอำเภอสูงเนิน เป็นเป็นผู้สังเกตการณ์และให้คำปรึกษา การคัดเลือกใช้การยกมือ และลงคะแนนเสียง ผู้ที่เข้าร่วมประชุม 65 คน ได้คัดเลือกคณะกรรมการจำนวน 12 คน เป็นหญิง 5 คน ชาย 7 คน

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมู่บ้านที่จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลต้องมีความพร้อม และต้องปรัายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบบังคับดังนี้

- 1) ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออมทรัพย์ การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
- 3) ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการหมู่บ้าน
- 4) ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน การชำระคืนเงินกู้
- 5) ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำบัญชีของกองทุน
- 6) ข้อบังคับเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ย (อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาท/ปี)
- 7) ข้อบังคับเกี่ยวกับผู้ค้ำประกัน
- 8) ข้อบังคับเกี่ยวกับการปรับผู้กู้

3.3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮ จะพิจารณาสมาชิกที่ขอกู้จากหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1) ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 2) ต้องอาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 3 เดือน
- 3) พิจารณาจากอาชีพ รายได้ ผู้ค้ำประกัน
- 4) ต้องมีบุคคลค้ำประกันไม่น้อยกว่า 2 คน หรือผู้กู้ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน
- 5) เป็นคนที่ความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงต่อเวลา
- 6) มีส่วนในกิจกรรมต่างของหมู่บ้าน
- 7) กู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท

(รายละเอียดเพิ่มเติมจะอยู่ในภาคผนวก. ค)

4. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาหลังจากที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเสร็จสิ้นแล้ว เป็นโครงการที่มุ่งเน้น เพื่อสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน โดยนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนี้จะได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นระยะเวลา 10 เดือน เดือนละ 6,360 บาท เนื้อหาหลักสูตรจะเป็นเชิงสหวิทยาการและบูรณาการ (Interdisciplinary and Integrated) จะเน้นการเรียนการสอนเชิงประเมินผลการวิจัย (Research Oriented) และศึกษาปัญหา (Problem Based Learning) จะเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การบัญชี การทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ รวมถึงการเรียนรู้อบรมหมู่บ้านที่นักศึกษาเข้าไปปฏิบัติหน้าที่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และติดตามประเมินผลการวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้าน
2. สร้างรายได้ให้กับบัณฑิตที่ว่างงาน
3. ยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ทั้งในด้านหลักสูตร และการปฏิบัติหน้าที่ของนักศึกษา เป็นโครงการที่มีประโยชน์ นักศึกษาได้รับความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถที่จะช่วยเหลือหมู่บ้านได้

รัฐบาลได้ข้อมูลที่เป็นความจริง และได้รับรู้ความต้องการของชาวบ้านที่แท้จริง ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลสามารถที่จะนำข้อมูลที่มีอยู่นำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เหมาะกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของชาวบ้าน

5.หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพพโมเดล(CIPP Model)

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป"รูปแบบการประเมินแบบ ชีพพโมเดล" ในหนังสือรวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานวรัตน์,(บรรณาธิการ), 2544 : 221-234] แบบการจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินรายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของการประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบเหมาะสม ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกันกว้างขวาง

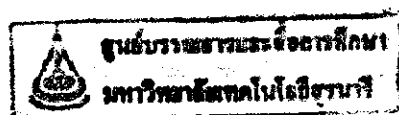
แบบจำลองชีพจะประเมินด้านต่างๆดังนี้

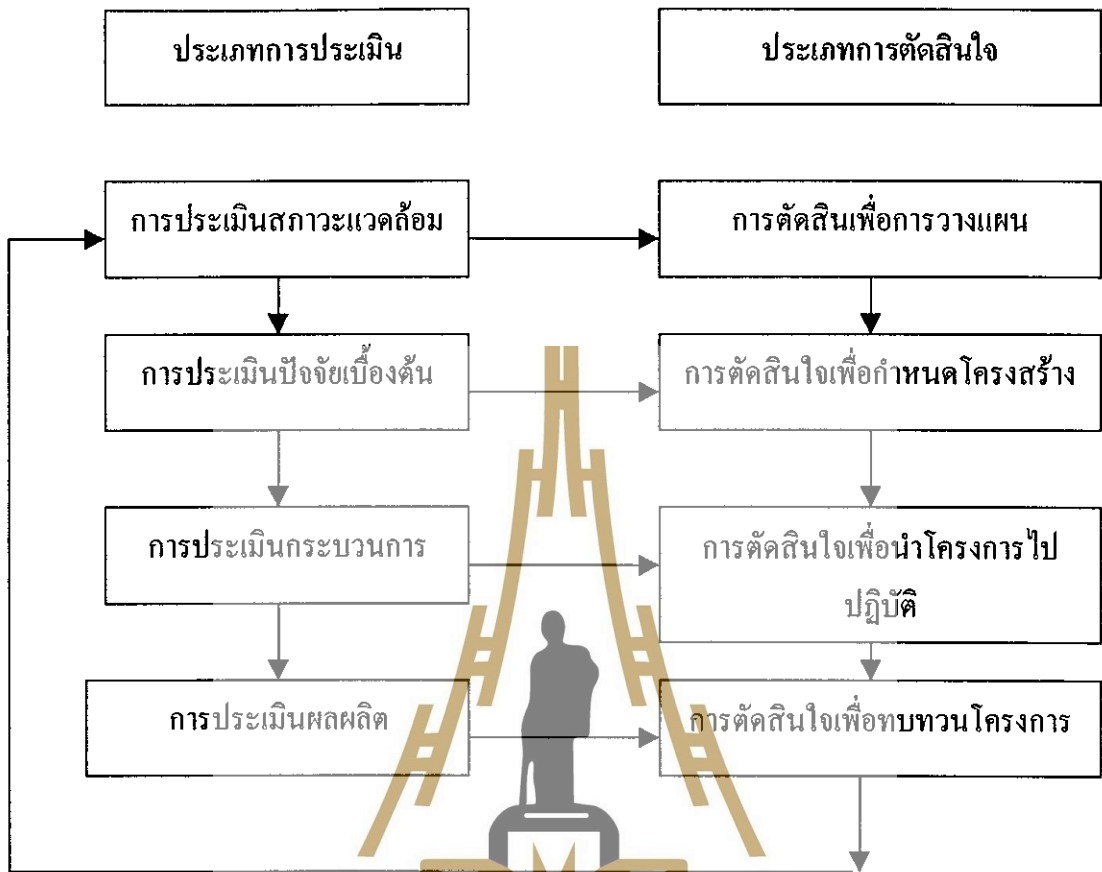
1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม(Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ โดยจะเน้นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความต้องการ เงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆ นอกจากนี้ยังช่วยวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ช่วยให้ทราบตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจที่เหมาะสมของแผนงานต่างๆ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการ ในด้านอัตราค่าตั้ง เวลางบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการ เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับตัดสินใจวางแผนงาน ส่วนประกอบในการประเมินกระบวนการมี 4 อย่างคือ จัดหานักประเมินการแบบเต็มเวลา เครื่องที่ใช้เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการกับบุคคลากรในโครงการ และมีการปรับปรุงโครงร่างอยู่เป็นประจำ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปรความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการศึกษาปฏิบัติตามโครงการด้วย

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ
ของสตาร์ทอัพ

การประเมินกองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นแล้วได้ใช้แบบจำลองของชีพโม่เดล และถือว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นหน่วยระบบย่อยของชุมชนท้องถิ่น หน่วยระบบย่อยกองทุนหมู่บ้านย่อมต้องทำหน้าที่ข้างเคียงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เช่นหน่วยระบบย่อยการปกครอง หน่วยระบบย่อยการประกอบอาชีพ เพื่อร่วมกันสร้างให้บรรลุผลผลิต

หน่วยระบบย่อยของกองทุนหมู่บ้านแต่ละกองทุนยังมีหน่วยย่อยๆของมันอีก ได้สมาชิกและผู้กู้แต่ละราย ซึ่งย่อมช่วยกันสร้างความเจริญเข้มแข็งให้แก่กองทุนอย่างยั่งยืนดังแผนภูมิที่ 2

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

ผลผลิต(O)

กระบวนการ(P)

ปัจจัยนำเข้า(I)

จำนวนผู้ได้กู้

= O₁

P₁ = การคัดเลือกผู้กู้

I₁ = นโยบายของรัฐบาล

ยอดเงินให้กู้

= O₂

P₂ = การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

I₂ = เงิน 1 ล้านบาท

กองทุนสะสม

= O₃

P₃ = การรับชำระหนี้

I₃ = คณะกรรมการหมู่บ้าน

ชื่อเสียงของชุมชน

= O₄

P₄ = การทำบัญชี

I₄ = เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

อื่น ๆ

= O_n

P₅ = การช่วยหาตลาด

I₅ = ผู้สมัครขอกู้

P₆ = กิจกรรมอื่น ๆ

I_n = อื่น ๆ

อาจถือเป็นหน่วยระบบ AA : กองทุนสะสมของหมู่บ้าน

กองทุนสะสมของหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bn)

ปัจจัยนำเข้า (I)

กระบวนการ (P)

ผลผลิต (O)

เงินที่กู้มาได้

= I₁

P₁ = การทำกิจการถูกวิธี

O₁ = รายได้เป็นเงิน

เงินอื่น ๆ

= I₂

P₂ = การหาตลาดที่ดี

O₂ = ผลเป็นสิ่งของ

สถานที่ + วัตถุดิบ

= I₃

P₃ = การหาวัตถุดิบที่ดี

O₃ = ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี

เทคนิควิธีทำงาน

= I₄

P₄ = การทำบัญชี

O₄ = ผลเป็นความพอใจ

กำลังทำงาน

= I₅

P₅ = การวิเคราะห์ประเมิน

O_n = อื่น ๆ

อื่น ๆ

= I_n

P₆ = กิจกรรมอื่น ๆ

อาจจะถือว่าเป็น หน่วยระบบ BB : กองทุนสะสมของแต่ละราย

ทุนสะสมของเจ้าของกิจการ

บริษัท (C)

แผนภูมิที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภูมิที่ 2 นี้ แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ และมีผลผลิต ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภาพ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี P ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศ และประชาชนของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

6. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2545 หน้า 8 กล่าวถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านดังนี้

โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าของประเทศ หลังจากที่มีนโยบายออกมามากครบหนึ่งปีได้รายงานจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ฝ่ายเศรษฐกิจในประเทศ สายนโยบายการเงิน ได้เผยแพร่บทความที่วิเคราะห์ผลกระทบโดยตรงต่อนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อเศรษฐกิจมหภาค ในรูปของการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดการใช้ภายในภาคเอกชน ทั้งในรูปแบบของการลงทุนและการบริโภคพบว่านโยบายดังกล่าวมีผลน้อยมากเพียง 0.12% ของ GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ) โดยเงินที่ใช้ในการลงทุนตามนิยามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากเงินที่เบิก

จ่ายแล้วเพียง 4 ล้านบาทเท่านั้นหรือถูกนำไปใช้ในการหมุนเวียนและซื้อสินค้าของชนชั้นกลางเพื่อใช้ในการผลิตแต่ส่งผลกระทบต่อในการเพิ่มรายได้ให้กับผู้ขายปัจจัย และเพิ่มรายจ่ายของกลุ่มคนดังกล่าว

นอกจากนี้ยังพบว่ากองทุนหมู่บ้านประมาณ 90% ถูกนำไปใช้ในการผลิต ส่วนที่เหลือถูกนำไปใช้ในการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน โดยส่วนที่นำไปใช้ในกิจกรรมการผลิตประมาณ 60 % ลงไปในภาคการเกษตร อีกว่า 20% ลงไปในการค้าขาย ซึ่งประชาชนใช้เงินกองทุนหมู่บ้านแทนสินเชื่อจากแหล่งอื่น 15% ของเงินลงทุนที่เบิกจ่าย แต่มีจำนวนไม่น้อยที่ส่งเสริมให้ใช้สินเชื่อจากแหล่งอื่นเพิ่มขึ้น เพราะประชาชนลงทุนในโครงการขนาดเกินกว่าเงินที่ได้อนุมัติ จากกองทุนหมู่บ้านจึงต้องหาสินเชื่อจากแหล่งอื่น และกองทุนหมู่บ้านช่วยลดการระดมเงินให้กับประชาชนที่เคยกู้เงินจากสินเชื่อในระบบ เพราะไม่สามารถกู้ได้จากสินเชื่อในระบบ

อย่างไรก็ตาม ในหมู่บ้านที่ยากจนจะคุ้นเคยกับระบบกองทุน และมีการรวมกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้านอยู่แล้ว ความเสี่ยงจากความล้มเหลวของกองทุนในหมู่บ้านกลุ่มนี้จึงต่ำ โดยเฉพาะการชำระคืนเงินกู้ แต่จะมีปัญหาการชำระคืนเงินกู้ในหมู่บ้านที่มีขนาดใหญ่ ที่มีความสัมพันธ์ไม่ใกล้ชิดกัน

ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2545 หน้า 9 กล่าวถึงเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ดังนี้

เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 84,000 ล้านบาทถูกใส่เข้าไปในหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการผลิตพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เพื่อมาค้าขายทำกำไรให้กับครอบครัว ทำให้สร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านแต่ละแห่งตอนนี้ยังไม่มีผลออกมาเป็นรูปธรรมนัก บางคนมองว่าเงินก้อนนี้จะถูกละลายไปกับบ่อวาศ จริงอยู่โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ต้องใช้เวลาสักกระยะ แต่ต้องไม่ทอดเวลาเกินรอ เพราะนี่คือเงินภาษีของคนไทยทั่วประเทศ

ถ้ารัฐบาลต้องการคืนหน้าโครงการต่อไป ยังต้องเตรียมการไว้คือ กำหนดให้สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านต้องวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างชัดเจน ไม่ใช่แค่อยากกู้ก็เดินเข้ามากู้ ท้ายที่สุดถ้าคุณไม่อยู่ ปัญหาหนี้สูญ หรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) จะกลับมาเยือนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ และเชื่อว่าหน่วยงานใดก็ไม่สามารถแบกรับภาระได้ทั้งหมด

ช่วงปลายปีเป็นช่วงที่ต้องชำระคืนเงินกู้กองทุนหมู่บ้าน แต่เกษตรกรจะไม่จ่ายคืน เพราะยังมีความคิดว่า รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบแทน ปัญหาเกษตรกรตอนนี้คือ สินค้าที่ผลิตออกมาไม่ชัดเจนว่าจะนำไปขายให้กับใคร และวางขายที่ไหน เมื่อส่งเสริมสินค้าไทยควรทำควบคู่กับการควบคุมคุณภาพด้วย

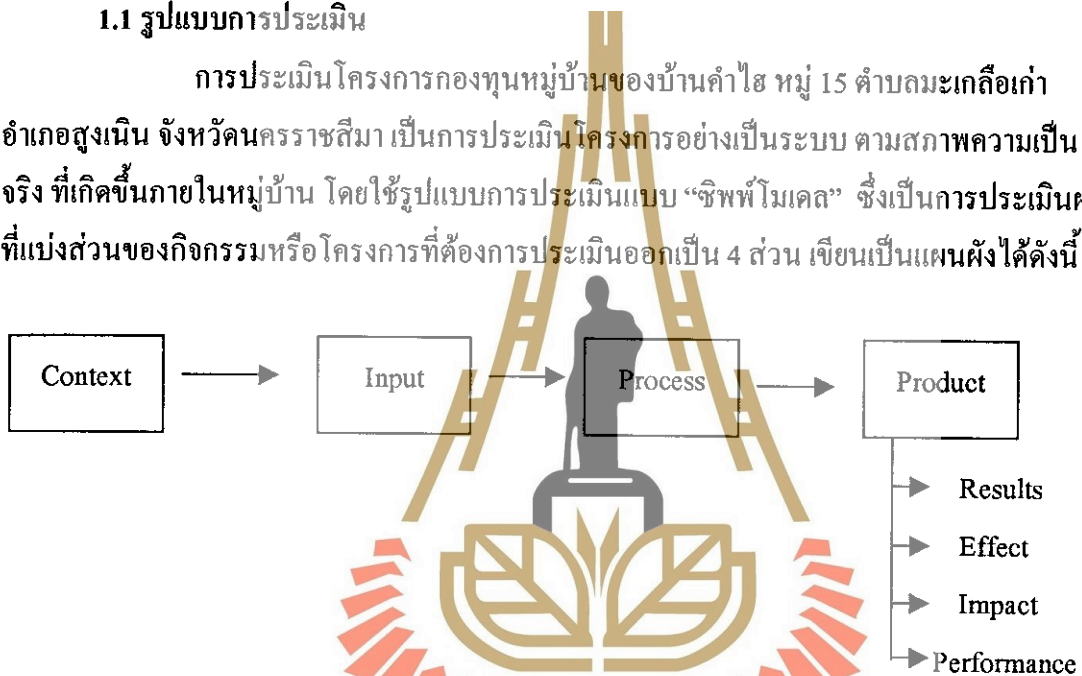
บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. รูปแบบการประเมินและวิธีดำเนินการ

1.1 รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านของบ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ “ซิฟท์โมเดล” ซึ่งเป็นการประเมินผลที่แบ่งส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่ต้องการประเมินออกเป็น 4 ส่วน เขียนเป็นแผนผังได้ดังนี้

Context Evaluation :C เป็นการประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อมทั่วไป ความต้องการ เื่อใจที่เป็นจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ลักษณะอาชีพของชาวบ้าน ลักษณะทางด้านวัฒนธรรมประเพณี เศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน

Input Evaluation: I เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับการมีกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยที่ทำให้เกิดกองทุนหมู่บ้านขึ้นมา นั่นก็คือ นโยบายของรัฐบาลที่กำหนดขึ้นมาเพื่อก่อให้เกิดกองทุนเงินล้าน คณะกรรมการที่ชาวบ้านคัดเลือกเพื่อมาทำหน้าที่จัดการบริหารกองทุน สมาชิกที่ขอกู้เงิน

Process Evaluation :P เป็นการประเมินปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนเสร็จ โดยจะดูกระบวนการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการ มีการทำบัญชี มีการประชุม ดูกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ หลักเกณฑ์ในการชำระหนี้ และการนำเงินไปดำเนินงานของผู้กู้

Product Evaluation : P เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นเมื่อมีกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกที่ได้รับเงินกู้ ยอดเงินคงเหลือ รายได้ของสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง แนวโน้มกองทุนหมู่บ้านมีความยั่งยืนหรือล้มละลาย

1.2 วิธีดำเนินการ

การดำเนินงาน ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านคำไฮมีขั้นตอนดังนี้

1.2.1 กำหนดประเด็นในการประเมินโครงการ

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะทำการประเมิน
- 2) กำหนดรูปแบบที่ใช้ประเมิน คือ การประเมินแบบ“ ซิฟฟ์โมเดล”

1.2.2 วางแผนการประเมิน

1) กำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คือ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2) กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ จปฐ. กชช.2ค และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ แบบรายงาน (บร.1-บร.12) มีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

บร.1 คือแบบเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน พระภิกษุบุคคลที่ชาวบ้านให้ความเคารพ

บร.2 คือแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

บร.3 คือแบบรายงานความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้าน

บร.4 คือแบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

บร.5 คือผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

บร.6 คือแบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน

บร.7 คือแบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

ในทัศนคติของประชาชน

บร.8 คือการเขียนแผนธุรกิจชุมชนโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

บร.9 คือแบบบันทึกการสัมภาษณ์

บร.10 คือแบบสรุบบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

บร.11 คือแบบศึกษาเจาะลึกเป็นรายกรณี

บร.12 คือการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

1.2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยการกระตุ้นให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น และได้กำหนดรายละเอียดที่จะถามไว้อย่างชัดเจน โดยได้กำหนดบุคคลที่จะสัมภาษณ์ คือผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน และบันทึกในแบบรายงาน
- 2) การสังเกต โดยสังเกตจากการมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน และพฤติกรรม และทำการบันทึก
- 3) การจัดเวทีประชาคม โดยร่วมเสวนาแสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านในตำบลมะเกลือเก่า

1.2.4 วิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผลกระทบเกี่ยวกับการมีกองทุนหมู่บ้าน ศักยภาพในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน การนำเงินไปประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น โดยที่การวิเคราะห์ จะเป็นลักษณะการบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นมาในบริบทของกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในรูปสัดส่วน ร้อยละ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ได้แก่

- 2.1.1 ผู้ที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ จำนวน 45 คน
- 2.1.2 ผู้ที่เป็นคณะกรรมการกองทุน จำนวน 12 คน
- 2.1.3 สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการแต่ยังไม่ได้กู้ จำนวน 34 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้มาหลายวิธีการตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการกองทุน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (sample random sampling) จากรายชื่อผู้กู้จำนวน 45 คน โดยสุ่มจากกิจกรรมที่ผู้กู้เงินไปประกอบอาชีพ จำนวน 15 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นคณะกรรมการกองทุนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวนทั้งหมด 12 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารกองทุนหมู่บ้านจำนวน 5 คน คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรณูญิก และผู้ติดตามหนี้สิน

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกแต่ยังไม่ได้กู้ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย(sample random sampling) จากรายชื่อสมาชิกจำนวน 49 คน สุ่มจากการประกอบอาชีพ จำนวน 4 คน สรุปรายชื่อกองทุนและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ผู้กู้ที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการกองทุน	45	15
2. ผู้กู้ที่เป็นคณะกรรมการกองทุน	12	5
3. สมาชิกที่ยังไม่ได้กู้	49	4
รวม	106	24

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมิน

ตัวชี้วัดและตัวแปรที่กำหนดในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน จะจำแนกตามลักษณะการประเมินตามรูปแบบซีพีพีโมเดล(CIPP Model) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ระบบคือ ระบบการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และระบบดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย มีการประเมิน 4 ส่วน คือ ประเมินบริบท ประเมินปัจจัยนำเข้า ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต ดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวชี้วัดระบบการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ส่วนคือ

3.1.1 ตัวชี้วัดบริบท(Context indicator)ระดับหมู่บ้านประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคำไฮ
- 2) สภาพปัจจุบันทั่วไปภายในหมู่บ้าน
- 3) สภาพเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน
- 4) ประเพณีวัฒนธรรม
- 5) ด้านสาธารณสุข

3.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) นโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาล
- 2) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4) จำนวนผู้สมัครเป็นสมาชิก

3.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) การคัดเลือกผู้กู้
- 2) การดำเนินการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการ
- 3) ระบบการทำบัญชีของคณะกรรมการ
- 4) การให้คำแนะนำจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
- 5) ระยะเวลาการชำระหนี้คืนของผู้กู้

3.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) จะแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

3.1.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ตัวแปร ได้แก่

- 1) จำนวนสมาชิกที่ขอกู้
- 2) ยอดเงินที่ปล่อยให้ผู้กู้

3.1.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct impact) ตัวแปร ได้แก่

- 1) จำนวนสมาชิกที่กู้ได้
- 2) อาชีพที่เพิ่มขึ้นของคนในหมู่บ้าน
- 3) การขยายกิจการของผู้กู้

3.1.4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect impact) ตัวแปร ได้แก่

- 1) กองทุนหมู่บ้านมีความยั่งยืน
- 2) หมู่บ้านมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

3.2 ตัวชี้วัดระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ส่วนคือ

3.2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้กู้และครอบครัว
- 2) หนี้สินของผู้กู้
- 3) อาชีพหลักของผู้กู้
- 4) รายได้ครอบครัวของผู้กู้

3.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) เงินกู้ที่ได้จากกองทุน
- 2) เงินจากแหล่งอื่นๆ
- 3) แหล่งวัตถุดิบ (ที่นำมาประกอบอาชีพ) และสถานที่
- 5) ความตั้งใจในการประกอบอาชีพ

3.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) มีการดำเนินการประกอบอาชีพหรือกิจการที่ถูกต้อง
- 2) มีตลาดรองรับผลผลิต
- 3) มีแหล่งวัตถุดิบที่เพียงพอและแหล่งวัตถุดิบทดแทน
- 4) มีการจัดทำบัญชี

3.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) จะแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

3.2.4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ตัวแปรได้แก่

- 1) มีรายได้เป็นเงิน
- 2) ผู้ที่มีรายได้เป็นสิ่งของ

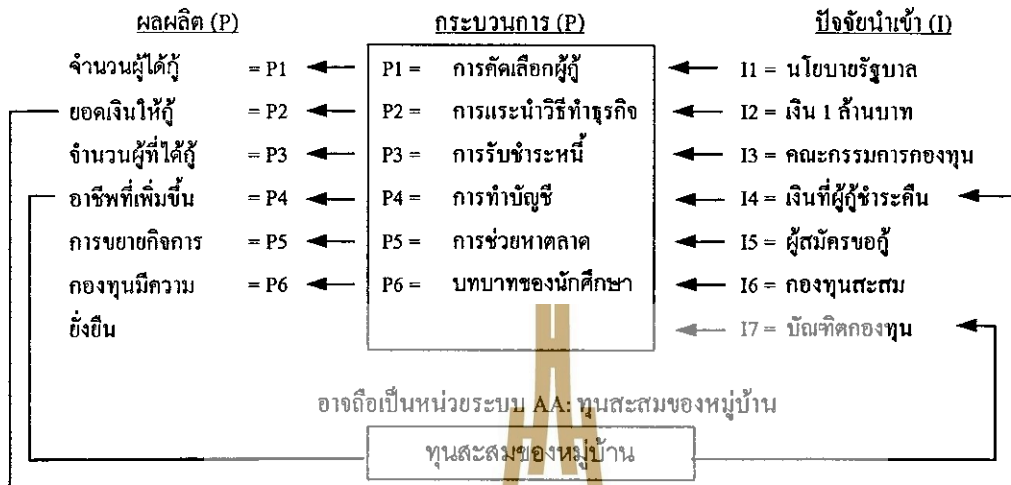
3.2.4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct impact) ตัวแปรได้แก่

- 1) ผู้ที่ได้นำเงินไปขยายกิจการ
- 2) ผู้ที่ได้นำเงินไปปรับปรุงกิจการ

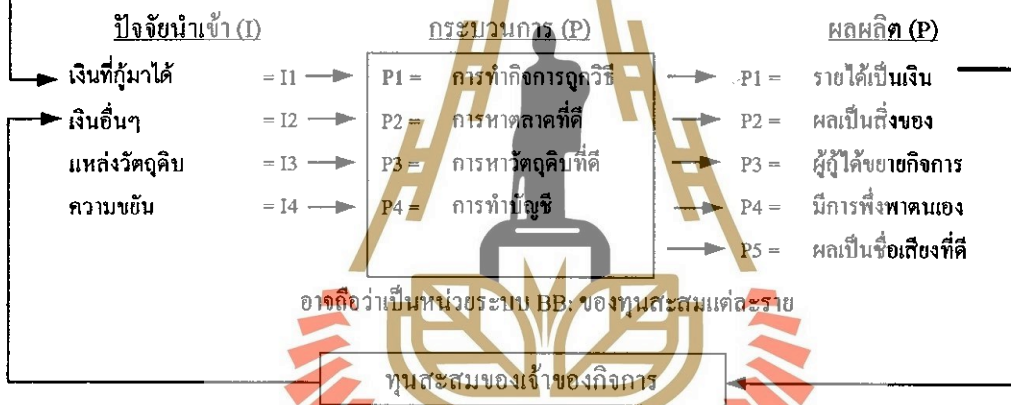
3.2.4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect impact) ตัวแปรได้แก่

- 1) ผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้
- 2) ผู้ที่มีอาชีพที่ยั่งยืน

หน่วยระบบ A: หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B: หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย (B1...Bm)

บริษัท (C)	
บริษัทผู้กู้	ระดับท้องถิ่น
C1 = องค์กรที่รับผิดชอบในการประกอบอาชีพ	C1 = ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
C2 = หนี้สินผู้กู้	C2 = สภาพปัจจุบัน
C3 = อาชีพหลักผู้กู้	C3 = ด้านเศรษฐกิจ
C4 = รายได้ครอบครัวผู้กู้	C4 = ด้านสังคมและวัฒนธรรม
	C5 = ด้านสาธารณสุข

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

การติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า ระหว่างเดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 และรวบรวมข้อมูลนำเสนอในเดือนสิงหาคม 2545 การประเมินครั้งนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ที่แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน คือ การประเมินบริบทชุมชน การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต และได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ระบบ คือระบบการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และระบบการดำเนินการผู้รู้แต่ละราย ซึ่งเป็นการประเมินตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปร ผู้วิจัยไม่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่า ดี-เลวได้ แต่ได้นำเสนอตามความเป็นจริงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยศึกษา ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

1. ผลการประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน คือ การประเมินบริบทท้องถิ่น การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลผลิต

1.1 บริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

เดิมหมู่บ้านคำไฮเป็นส่วนหนึ่งของบ้านบุตาสง หมู่ 7 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน ต่อได้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และได้ขยายตัวออกมาตั้งบ้านเรือนตามทีไร ที่นาของตนเอง เกิดเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ทางราชการเห็นควรรื้อแยกตัวออกจากบ้านบุตาสง เพื่อง่ายและสะดวกในการให้บริการและการปกครอง ในปี พ.ศ. 2535

สำหรับที่มาของชื่อหมู่บ้าน ชาวบ้านเล่าว่า เดิมบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านมีความอุดมสมบูรณ์ ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านจะมีบ่อน้ำ ซึ่งเป็นบ่อน้ำซึมที่มีน้ำตลอดทั้งปี เป็นแหล่งน้ำที่ใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคของหมู่บ้านในสมัยก่อน ข้างบ่อน้ำจะมีต้นไฮ (ต้นไทร) ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านคำไฮ ในปัจจุบันต้นไทรไม่มีแล้ว เนื่องจากได้ขุดบ่อน้ำเพื่อทำเป็นประปาหมู่บ้าน บุคคลกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามา คือ ขายลอง กูตะขบ ดาพัน มะลิสูงเนิน ขายน้อย เสือสูงเนิน โดยบุคคลกลุ่มนี้อพยพมาจากบ้านกุดขมิ้น และมาจากอำเภอสูงเนิน เมื่อปี พ.ศ. 2510 เนื่องจากบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านสมัยก่อนมีความอุดมสมบูรณ์ มีป่าไม้และมีภูเขาขนานหมู่บ้าน ทางด้านทิศ

ตะวันออก และทิศตะวันตก บนภูเขาจะมีบ่อน้ำซึมที่สามารถใช้ประโยชน์ตลอดทั้งปี เรียกว่าเขาสามสิบล่าง (เขาสามสิบบ่อ) มีฝนตกต้องตามฤดูกาล โดยอาชีพที่ทำครั้งแรกในหมู่บ้าน คือการหาของป่า เช่น เห็ด ยาสมุนไพร ไปขายที่อำเภอสูงเนิน และทำถ่านขาย จากป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ก็กลายเป็นที่ทำนาทำไร่

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านหนองเถาใหญ่
ทิศใต้	ติดกับบ้านบุตาสง
ทิศตะวันออก	ติดกับหนองเถาใหญ่
ทิศตะวันตก	ติดกับวังรางใหญ่

2) สภาพทั่วไปในปัจจุบัน

บ้านคำไฮเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก ตั้งบ้านเรือนยาวตามถนนในหมู่บ้าน และบางส่วนก็อยู่ในพื้นที่ไร่และนาของตัวเอง สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่จะเป็นบ้านไม้ และบ้านปูน มีสภาพที่แข็งแรง มั่นคง ถนนภายในหมู่บ้านมีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตรมีสภาพเป็นดินทรายปนดินลูกรัง ทำการคมนาคมในฤดูฝนมีความลำบาก มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน แต่ส้วมยังมีไม่ครบ มีน้ำประปาใช้ประมาณ 30 หลังคาเรือนเนื่องจากขาดงบประมาณในการวางท่อประปา แต่จะขยายในอนาคต การคมนาคมใช้รถยนต์โดยสาร รถจักรยานยนต์ บ้านคำไฮอยู่ห่างจากอำเภอสูงเนิน ประมาณ 25 กิโลเมตรตามถนนกำลังเอก 2

ร้านค้า(ร้านของเบ็ดเตล็ด)	3	ร้าน
วัด	1	แห่ง
บ่อน้ำบาดาล(ลึกประมาณ 80-100 เมตร)	2	แห่ง
ตู้โทรศัพท์สาธารณะ(ตู้หยอดเหรียญ)	3	แห่ง
หอกระจายข่าว(ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน)	2	แห่ง
ศูนย์สาธารณสุขหมู่บ้าน(บ้านประธาน อสม.)	1	แห่ง

มีฝายกั้นน้ำสาธารณะ 1 แห่ง จำนวนประมาณ 16 ไร่ เป็นแหล่งน้ำที่ใช้เกือบตลอดทั้งปี ถ้าปีที่แห้งแล้งมากๆ ก็ใช้ไม่ได้ ใช้เป็นแหล่งทำการเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เนื่องจากหมู่บ้านไม่ได้อยู่ในพื้นที่เขตชลประทานจึงไม่มีแหล่งน้ำเดิม ทำให้มีปัญหาในการทำการเกษตร เพราะต้องอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว จึงเป็นข้อจำกัดในการประกอบอาชีพ อาชีพที่ทำในปัจจุบัน คือ ปลูกอ้อยโรงงาน ปลูกมันสำปะหลัง ทำนา และรับจ้างทั่วไป

บ้านคำไฮมีพื้นที่ทั้งหมด 2,500 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่มีโฉนดที่ดิน จำนวน 100 ไร่ พื้นที่เขต สปก.4-01 จำนวน 1,900 ไร่ พื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน 500 ไร่

ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่เพาะปลูกในบ้านคำไฮ

พื้นที่เพาะปลูก	จำนวน(ไร่)	จำนวนครัวเรือน
พื้นที่ทำนา	110	21
พื้นที่ปลูกข้าวโพด	250	24
พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง	450	30
พื้นที่ปลูกอ้อย	205	14
พื้นที่เลี้ยงสัตว์	325	-
พื้นที่ป่าสงวน	600	-

ที่มา : สำรวจ จปฐ.2544 สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสูงเนิน

ด้านประชากร มีจำนวนครัวเรือน 82 ครัวเรือน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 339 คน
แยกเป็นชาย 165 คน คิดเป็นร้อยละ 48.67 หญิง 174 คน คิดเป็นร้อยละ 51.32

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนของประชากรตามลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร (ปี)	จำนวน			ร้อยละ
	ชาย	หญิง	รวม	
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	2	2	4	1.17
1-2 ปีเต็ม	5	6	11	3.24
3-5 ปีเต็ม	14	16	30	8.84
6-14 ปีเต็ม	15	15	30	8.84
15-17 ปีเต็ม	18	19	37	10.91
18-49 ปีเต็ม	68	69	137	40.41
50-59 ปีเต็ม	15	18	33	9.73
60 ปีขึ้นไป	14	13	27	7.96
รวม	165	174	339	100

ที่มา : สำรวจ จปฐ ปี 2544 สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการศึกษา เนื่องจากไม่มีโรงเรียนภายในหมู่บ้าน จึงไปเรียนในหมู่บ้านข้างเคียง เช่นโรงเรียนบ้านหนองเลาใหญ่ และโรงเรียนวังรางใหญ่ มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับจำนวน 234 ราย จบมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 6 ราย จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 4 ราย จบอนุปริญญาจำนวน 3 ราย จบปริญญาตรี 2 ราย

ด้านการปกครอง บ้านคำไฮเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก แยกออกจากบ้านนาคาสง เมื่อ พ.ศ. 2535 มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

นายสมเกียรติ หอมมงคล	ผู้ใหญ่บ้าน
นายสินชัย กู่ตะขบ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นายอินทระเวือ ปีกสูงเนิน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นายประกอบ ประเสริฐ	สมาชิก อบต.
นายวิชัย โพธิยา	สมาชิก อบต.

3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

อาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านมีอาชีพทางการเกษตร และรับจ้างทั่วไป โดยการรับจ้างจะทำในหมู่บ้านและหมู่บ้านข้างเคียง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของที่ดินทำกินอยู่ในเขต สปก.4-01 จำนวน 1,900 ไร่ รายได้โดยเฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณ 25,000-30,000 บาทต่อครัวเรือน (รายงาน จปฐ. 2544 พัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน)

ก่อนที่จะมีกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้าน ได้มีการรวมกลุ่มกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มฅนปลูก มีสมาชิก จำนวน 40 ครัวเรือน ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เป็นสมาชิกของธนาคารการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร(ชกส) จำนวน 45 ครัวเรือน และสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอำเภอสูงเนิน 35 ครัวเรือน

4) ด้านประเพณี วัฒนธรรม ภาษา

ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆได้เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากไม่มีผู้นำทางด้านนี้ และสภาพทางสังคมที่ทุกคนมุ่งเอาตัวรอด แต่ก็ยังมีประเพณีตามทางศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา แต่ส่วนมากคนที่ไปทำบุญที่วัดจะเป็นคนชรา ประชาชนโดยส่วนมากยังคงให้ความเคารพผู้ที่มื่ออายุโสกว่า และให้ความร่วมมือกับทางราชการในการดำเนินงานต่างๆ ดังจะเห็นได้จากมีโครงการหลายโครงการที่ทางการให้การสนับสนุน เช่น โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ที่เข้ามาในหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2537 ทำให้หมู่บ้านพัฒนามากขึ้น

ด้านภาษาประชาชนส่วนมากจะพูดภาษาอีสาน ภาษาโคราช และภาษาไทย

5) ด้านสาธารณสุข

เนื่องจากหมู่บ้านคำไฮอยู่ห่างจากสถานีอนามัยบ้านหนองเบนประมาณ 5 กิโลเมตร เมื่อไม่สบายเล็กน้อยก็สามารถที่จะเดินทางไปรักษาได้ แต่ถ้าเป็นโรคที่มีความรุนแรงก็จะไปรักษาที่โรงพยาบาลอำเภอสูงเนิน อีกทั้งภายในหมู่บ้านยังมีศูนย์สาธารณสุขชุมชนซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านนางประจวบ หอมมงคล ประชาชนก็สามารถใช้บริการได้ ประชาชนโดยส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคติดต่อร้ายแรง และเข้าร่วมโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค จำนวน 210 คน

1.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า ของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปสัมภาษณ์ภายหลังที่มีการจัดตั้งกองทุนเสร็จสิ้นแล้วเพื่อสอบถามความเข้าใจและไม่เข้าใจของปัจจัยนำเข้าที่ทำให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีผลดังนี้

1) นโยบายที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนทราบว่า สมาชิกมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาล ร้อยละ 83.3 โดยมีความเข้าใจเกี่ยวกับเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อนำมาสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้าน เป็นแหล่งทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ โดยให้คนในหมู่บ้านบริหารจัดการกันเอง มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อมาบริหารกองทุน มีสมาชิก ร้อยละ 16.6 ไม่เข้าใจและไม่สนใจ แต่ก็สมัครเป็นสมาชิกกองทุนเพราะเห็นว่ามีดอกเบี้ยถูก และเพื่อที่จะนำเงินจำนวนนี้ไปใช้หนี้ในระบบ หรือนำไปใช้จ่ายด้านอื่นๆ เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นกับกองทุนว่าเห็นด้วยหรือไม่ ร้อยละ 75 เห็นด้วยที่มีกองทุนหมู่บ้าน เพราะเป็นการช่วยเหลือคนยากจน และสามารถที่จะนำเงินก้อนนี้มาหมุนเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และมีดอกเบี้ยถูก แต่ร้อยละ 25 ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านส่วนมากก็เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร หรือสมาชิกของ ธกส. อยู่แล้ว มองว่าเป็นการหมุนหนี้ คือเอากองทุนหมู่บ้านไปใช้หนี้ ธกส. ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้ไม่รู้จบ และเมื่อเห็นว่าดอกเบี้ยถูกก็จะกู้มากๆ ทำให้เป็นหนี้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังให้ความเห็นว่าเป็นการหาเสียงของพรรคการเมือง

2) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนทราบว่า ในกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการได้ดำเนินการอย่างโปร่งใส มีการจัดเวทีชาวบ้าน มีผู้เข้าร่วมประชุม 3 ใน 4 ของครัวเรือน บ้านคำไฮมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 62 คน คณะอนุกรรมสนับสนุนระดับอำเภอร่วมสังเกตการณ์ดำเนินการ แล้วเสร็จภายในวันเดียว ได้คณะกรรมการกองทุนทั้งหมด 12 คน แบ่งเป็นชาย 7 คน หญิง 5 คน เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานและเป็นบุคคลที่มีความเสียสละ

คุณสมบัติของคณะกรรมการที่ประชาชนพิจารณามีดังนี้

- เป็นผู้อยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 2 ปี
- มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเสพติด ไม่มีประวัติเสื่อมเสียด้านการเงินและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย
- ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไร้ความสามารถ
- ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการกองทุนหรือมติของสมาชิก

หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

- บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
- ออกระเบียบข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารกองทุน
- รับสมัครสมาชิก

เมื่อถามถึงความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 87.5 มีความเข้าใจ คือเพื่อให้เข้ามาบริหารจัดการกองทุน รับสมัครสมาชิก แต่ไม่รู้ถึงหน้าที่อื่นๆ เช่น ออกระเบียบกองทุนจัดทำบัญชี สำรวจและจัดทำข้อมูล รวมทั้งการเรียกประชุมและวาระการดำรงตำแหน่ง อีกร้อยละ 12.5 ไม่เข้าใจและไม่สนใจ

ตารางที่ 4 รายชื่อคณะกรรมการกองทุน

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์ความสามารถพิเศษที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
1. ประธาน	นายประกอบ ประเสริฐ	44	ป.4	เกษตรกร	50,000	เป็นกรรมการหมู่บ้านกรรมการศูนย์ส่งเสริมฯ สมาชิก อบต.
2. รองประธาน	นายสมเกียรติ หอมมงคล	45	ป.4	ทำไร่	40,000	ผู้ใหญ่บ้าน
3. เลขานุการ	นายทิน สมบัติสูงเนิน	49	ป.4	ทำไร่	38,000	กรรมการกองทุน กข.คจ. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2537
4. เสรฐัญญิก	นางรจนา หล้าสูงเนิน	32	ป.6	ทำไร่	35,000	-
5. ประชาสัมพันธ์	นายกรองเพชร เห่งสูงเนิน	45	ป.4	ทำนา	37,000	กรรมการกองทุน กข.คจ.
6. ผู้ติดตามหนี้สิน	นางประจวบ หอมมงคล	46	ป.4	ทำไร่	40,000	ประธาน อสม.
7. ผู้ช่วยเสรฐัญญิก	นายนวนจันทร์ บัลลังค์	34	ป.4	ทำไร่	35,000	-
8 กรรมการ	นางสมจิตร ปีกสูงเนิน	42	ป.4	ทำไร่	24,000	กรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน
9. กรรมการ	นายอุดม แซ่โซ้ว	49	ป.4	ทำไร่	38,000	อดีต สมาชิก อบต.
10 กรรมการ	นันทา ทนแก้ว	40	ป.4	ทำไร่	23,000	กรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน
11. กรรมการ	นายบุญคล่อง รัชชานาม	40	ป.4	ทำไร่	30,000	-
12. กรรมการ	นางเอี่ยม หวังถ้ำกลาง	40	ป.4	รับจ้าง	20,000	กรรมการพัฒนาสตรีระดับหมู่บ้าน

ตารางที่ 5 แสดงรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์ความสามารถพิเศษที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
☒ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ที่ปรึกษา	นายขาว เห่งสูงเนิน	76	ป.4	รับจ้าง	28,000	รองประธานประชาคมหมู่บ้าน
☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☒ ที่ปรึกษา	นายสินชัย กุดะขบ	57	ป.4	รับจ้าง	30,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
☒ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ที่ปรึกษา	นายจันทร์ อ่อนหงษ์ทอง	59	ป.4	ทำไร่	40,000	-
☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☒ ที่ปรึกษา	นางสวัสดิ์ แทนฉิมพลี	39	ปริญญาตรี	ข้าราชการ	80,000	ครู กศน.
☒ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ที่ปรึกษา	นายอินทะเรือ ปีกสูงเนิน	46	ป.4	รับจ้าง	30,000	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☒ ที่ปรึกษา	นายวิชัย โพธิยา	47	ป.6	ค้าขาย	60,000	สมาชิก อบต.

2) จำนวนผู้สมัครเป็นสมาชิกกองทุน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนทราบว่า หลังจากที่ได้รับเงินหนึ่งล้านบาทจากรัฐบาล ชาวบ้านให้ความสนใจที่สมัครเป็นสมาชิก ในครั้งแรกมีผู้สมัครจำนวน 65 ราย ซึ่งส่วนมากจะเป็นผู้ครอบครัว และมีสมาชิกสมัครสมทบอีก 41 ราย รวมสมาชิกทั้งหมด 106 ราย โดยผู้ที่เป็นสมาชิกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- เป็นคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านไม่น้อยกว่า 3 เดือน
- เป็นบุคคลที่มีนิสัยอันดีงาม และเป็นผู้ที่พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการเห็นชอบให้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- เป็นคนอดทนเสียสละเห็นประโยชน์กองทุนหมู่บ้านเป็นสำคัญ

ตารางที่ 6 แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	บ้านเลขที่
1	นายประกอบ ประเสริฐ	60 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
2	นายสมเกียรติ หอมมงคล	83 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
3	นายบัวเลียม เปิดโปง	129 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
4	นางแดง คนสูงเนิน	70 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
5	นายสมาน กุตะขบ	68 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
6	นายสุนันท์ รักษ์นาม	52 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
7	นายอินทะเรือ ปักสูงเนิน	132 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
8	นายสินชัย กุตะขบ	59/3 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
9	นางประจวบ หอมมงคล	64/2 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
10	นางสาวคู่ เขาวเรศ	112/1 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
11	นายเสาร์ ลมตะขบ	33 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
12	นายทองแดง พรหมรักษ์	36 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
13	นายบุญ ไกลกระโทก	11 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
14	นางแสง แพรสูงเนิน	98 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
15	นางมานู รักษ์นาม	98/1 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
16	นายหนูคล้าย อ้วนทอง	99 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
17	นางอุทัย ลมตะขบ	104 หมู่ 15 บ้านคำไฮ

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	บ้านเลขที่
18	นางจำปี ชมพู	59/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
19	นายสายชล รัศมีนาม	135 หมู่15 บ้านคำไฮ
20	นางนันทดา ทบแก้ว	92 หมู่15 บ้านคำไฮ
21	นายนา ถันโทสันเทียะ	97 หมู่15 บ้านคำไฮ
22	นางรจนา หล้าสูงเนิน	58/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
23	นางนันทฉวี แซ่โซวี	57/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
24	นางแสวง หล้าสูงเนิน	58 หมู่15 บ้านคำไฮ
25	นางน้อย เตื่อสูงเนิน	61 หมู่15 บ้านคำไฮ
26	นางสาคร หล้าสูงเนิน	119 หมู่15 บ้านคำไฮ
27	นายบุญเลิศ จิตรระน้อย	105 หมู่ 15 บ้านคำไฮ
28	นายบุญคลัง รัศมีนาม	50 หมู่15 บ้านคำไฮ
29	นางสาวสมหวัง หวังถ้ำกลาง	131 หมู่15 บ้านคำไฮ
30	นางเอี่ยม หวังถ้ำกลาง	131/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
31	นายแดง หล้าสูงเนิน	3 หมู่15 บ้านคำไฮ
32	นางสาวศรีไพร อ้วนทอง	101 หมู่15 บ้านคำไฮ
33	นางสาวสมหมาย อ้วนทอง	100 หมู่15 บ้านคำไฮ
34	นางสาวบุญธรรม แสนสุริยา	132 หมู่15 บ้านคำไฮ
35	นางสมพร ระหวางขุนทด	56 หมู่15 บ้านคำไฮ
36	นายกรองเพชร เทิงสูงเนิน	65/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
37	นายบุญเกื้อ ลมตะขบ	34 หมู่15 บ้านคำไฮ
38	นายสุวัชชัย หอมกระตินธุ์	65 หมู่15 บ้านคำไฮ
39	นางละม้าย ประเสริฐ	60 หมู่15 บ้านคำไฮ
40	นายสุธี ศรีโกเมนทร์	96 หมู่15 บ้านคำไฮ
41	นางพุด โพธิ์ศรี	45 หมู่15 บ้านคำไฮ
42	นายประกิต ชมพู	59/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
43	นายอำไพ กู้ตะขบ	11/1 หมู่15 บ้านคำไฮ

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	บ้านเลขที่
44	นายสายชล กายตะคุ	102 หมู่15 บ้านคำไฮ
45	นายชม นรพงษ์	74 หมู่15 บ้านคำไฮ
46	นายสมศักดิ์ บัลลังก์	63 หมู่15 บ้านคำไฮ
47	นายสมนึก ปีกสูงเนิน	32 หมู่15 บ้านคำไฮ
48	นายรุ่งโรจน์ อุดมอำนาจ	103 หมู่15 บ้านคำไฮ
49	นางเฉลิม พูนคำ	121/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
50	นางคำแปร คงสูงเนิน	113/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
51	นางสาวสมหวัง เกสูงเนิน	109 หมู่15 บ้านคำไฮ
52	นางบุศยา ปราบพยัคฆ์	121 หมู่15 บ้านคำไฮ
53	นายบุญรอด กุตะขบ	12 หมู่15 บ้านคำไฮ
54	นายฮาว เห่งสูงเนิน	123 หมู่15 บ้านคำไฮ
55	นายทิน สมบัติสูงเนิน	60 หมู่15 บ้านคำไฮ
56	นายสมศักดิ์ สุวรรณา	112 หมู่15 บ้านคำไฮ
57	นายอุดม แซ่โซ	57/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
58	นางรัชณี อ่อนหงษ์ทอง	111/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
59	นางสุดใจ แพรสูงเนิน	112/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
60	นายน้อย รักษ์นาม	48 หมู่15 บ้านคำไฮ
61	นายบุญสม ลมตะขบ	59 หมู่15 บ้านคำไฮ
62	นายอุไล กุตะขบ	37 หมู่15 บ้านคำไฮ
63	นายแสง หล้าสูงเนิน	58/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
64	นายแพง หล้าสูงเนิน	119 หมู่15 บ้านคำไฮ
65	นางทองจันทร์ กุตะขบ	59/3 หมู่15 บ้านคำไฮ
66	นายวิรัตน์ หล้าสูงเนิน	92 หมู่15 บ้านคำไฮ
67	นางสาวจิรัชญา กรดสูงเนิน	64 หมู่15 บ้านคำไฮ
68	นายบุญหลาย ฮวบสูงเนิน	59 หมู่15 บ้านคำไฮ
69	นายชาญณรงค์ พูนคำ	121/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
70	นางบุญกอง รักษ์นาม	52 หมู่15 บ้านคำไฮ

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	บ้านเลขที่
71	นางสุนทรี นิลวรรณ	65/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
72	นายวิรัช โพธิยา	64/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
73	นางสุวรรณารีย์ หอมมงคล	83 หมู่15 บ้านคำไฮ
74	นางเจียมรัตน์ หอมมงคล	57/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
75	นายวิรัตน์ กรดสูงเนิน	64/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
76	นายพรเทวี กรดสูงเนิน	64/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
77	นายสมพร สมบัติสูงเนิน	66 หมู่15 บ้านคำไฮ
78	นายแดง เติ้งสูงเนิน	123/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
79	นายจำลอง เติ้งสูงเนิน	123/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
80	นายเงิน เติ้งสูงเนิน	123/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
81	นายกลม เติ้งสูงเนิน	123/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
82	นายแพง เติ้งสูงเนิน	123/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
83	นางสาวทองเต็ม สมบัติสูงเนิน	66 หมู่15 บ้านคำไฮ
84	นายสมศักดิ์ เรียสูงเนิน	70 หมู่15 บ้านคำไฮ
85	นายกวางทอง รัชนีนาม	48 หมู่15 บ้านคำไฮ
86	นางสาวจำเนียร ลาสูงเนิน	37 หมู่15 บ้านคำไฮ
87	นางสาวสมปอง ปักสูงเนิน	32 หมู่15 บ้านคำไฮ
88	นางสมลักษณ์ กุตะขบ	11/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
89	นายฉัตรชัย พุฒา	121 หมู่15 บ้านคำไฮ
90	นางสาวอุ้นเรือน สุขคุ้ม	98 หมู่15 บ้านคำไฮ
91	นางสาวรุ่งอรุณ สุขคุ้ม	98 หมู่15 บ้านคำไฮ
92	นายสมาน หวังถ้ำกลาง	131/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
93	นายพิศุตร ระหว่างขุนทด	56 หมู่15 บ้านคำไฮ
94	นางสำรวย ลมตะขบ	112/3 หมู่15 บ้านคำไฮ
95	นางอุไร สุวรรณา	112 หมู่15 บ้านคำไฮ
96	นายบุญไธ้ ลมตะขบ	35 หมู่15 บ้านคำไฮ
97	นางสีไพร พรหมรักษ์	36 หมู่15 บ้านคำไฮ

ตารางที่ 6 (ต่อ) แสดงรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคำไฮ หมู่ 15 ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน

ลำดับที่	ชื่อ-นามสกุล	บ้านเลขที่
98	นายบัง ถมตะขบ	34 หมู่15 บ้านคำไฮ
99	นางสำเนา ถมตะขบ	34 หมู่15 บ้านคำไฮ
100	นางสมพร ศรีโกเมนทร์	96 หมู่15 บ้านคำไฮ
102	นางสมปอง จิตรระน้อย	105 หมู่15 บ้านคำไฮ
103	นางวิไลวรรณ รักษ์นาม	50 หมู่15 บ้านคำไฮ
104	นายพิพัฒน์ มะลิตู่งเนิน	33/1 หมู่15 บ้านคำไฮ
105	นางเมตตา นิตินิธิ์	111/2 หมู่15 บ้านคำไฮ
106	นางสาวสมหมาย ไกล้กระโทก	11 หมู่15 บ้านคำไฮ

1.3 ผลการประเมินกระบวนการ ของระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลราย เป็นการประเมินเพื่อที่จะทำให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านคำไฮจะมีความยั่งยืนหรือล่มสลาย โดยสอบถามจากสมาชิกและรวบรวมได้ผลการประเมินดังนี้

1) กระบวนการคัดเลือกผู้มีสิทธิกู้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนทราบว่า คณะกรรมการจะรับสมัครสมาชิก โดยผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกต้องเป็นคนที่อยู่อยู่ในหมู่บ้าน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆภายในหมู่บ้าน และผู้กู้ต้องมีบุคคลค้ำประกัน 2 คนหรือมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และพิจารณาจากการประกอบอาชีพ ศักยภาพในการทำงาน คณะกรรมการจะให้สมาชิกเขียนคำร้องขอ กู้ โดยในใบคำร้องระบุเพียง ชื่อ-สกุล ที่อยู่ จำนวนเงินที่ขอกู้ และเหตุผลที่กู้เงินกองทุนเพื่อทำการเกษตรหรือทำอย่างอื่น สมาชิกไม่ได้เขียนเป็นโครงการที่สมบูรณ์แบบ จุดเด่น คือคณะกรรมการเป็นคนในหมู่บ้านจะรู้ถึงขณะการดำเนินชีวิตของสมาชิกแต่ละคนดี จึงง่ายในการพิจารณาผู้มีสิทธิ กู้ จุดด้อย ผู้ไม่มีสิทธิกู้จะไม่พอใจทำให้เกิดความแตกแยกภายในหมู่บ้าน เกิดคำครหานินทา และไม่ไว้ใจกัน

2) การติดตามดำเนินงานของคณะกรรมการ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนทราบว่า ในช่วงวันที่ 5 ของทุกเดือนจะมีการประชุมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของหมู่บ้าน และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ส่วนมากก็เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กรรมการส่วนหนึ่งของกลุ่มออมทรัพย์ก็เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จึงทำให้ง่ายในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน สามารถที่กระตุ้นให้สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อจะทำให้กองทุนมีความยั่งยืน เพื่อใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายใน

หมู่บ้านร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาด้วยกัน จุดเด่น กรรมการกองทุนมีความใกล้ชิดกับสมาชิก เนื่องจากเป็นคนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน สามารถที่รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกได้ จุดด้อย เมื่อมีปัญหาคณะกรรมการไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ เนื่องจากมีความเกรงใจกัน และสมาชิกที่ผู้บางคนไม่ให้ความร่วมมือ

3) การทำบัญชีของคณะกรรมการ

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนทราบว่า การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านจะทำเหมือนบัญชีของธนาคาร ซึ่งมีบัญชีที่คณะกรรมการต้องทำดังนี้

- ทะเบียนคุมรายได้
- ทะเบียนคุมรายรับของกองทุน 1 ล้านบาท
- ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว
- ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ
- ทะเบียนคุมเงินรับฝาก
- ทะเบียนคุมเงินค่าหุ้น

จะเห็นว่าระบบการทำบัญชีมีความรัดกุม แต่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ถึงแม้จะมีการอบรมการทำบัญชีหลายครั้งแต่ก็ยังไม่เข้าใจ และลงบัญชีไม่ได้ จึงได้บันทึกเป็นบัญชีแบบง่าๆ คือ ผู้กู้จำนวนกี่คน จำนวนเงินที่กู้ วันที่กู้ และวันที่ส่งคืนจำนวนเงินคงเหลือ โดยผู้ที่มีทำหน้าที่คือเหรัญญิก จุดเด่นของการทำบัญชีกองทุนจะทำให้ทราบจำนวนเงินหมุนเวียน เงินคงเหลือ จำนวนผู้กู้ ดอกเบี้ย ซึ่งเป็นการง่ายในการวางแผนที่จะปล่อยเงินกู้ครั้งต่อไป จุดด้อย มีความยุ่งยากจึงไม่ได้ทำบัญชี

4) คำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนทราบว่า ในกระบวนการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนจะมีหน่วยจากอำเภอมาให้ความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน คือ พัฒนาการอำเภอสูงเนิน และเข้าร่วมสังเกตการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน และทุกเดือนจะมีการประชุมผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ที่อำเภอสูงเนิน ทางอำเภอก็จะแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ใหญ่บ้านมาประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกรับทราบ สำหรับคำแนะนำทางด้านบัญชีจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ ธนาคารออมสิน สาขาอำเภอสูงเนินออกมาให้ความรู้ และอำนวยความสะดวกในการเบิกจ่ายเงินกองทุน และมีสถาบันการศึกษาที่เข้าไปให้คำแนะนำเกี่ยวกับกองทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยให้นักศึกษาเข้าไปร่วมเรียนรู้ ที่และหาข้อมูลหมู่บ้านวิทยาลัยเกษตรกรรมนครราชสีมา ได้เข้ามาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำบัญชี จุดเด่น ได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน และมีการแบ่งหน้าที่ ทำให้การทำงานดำเนินไปอย่าง

รวดเร็ว จุดด้อย คำนแนะนำจากหลายหน่วยงานก่อให้เกิดความสับสนสำหรับผู้นำไปปฏิบัติ เมื่อมี
ปัญหาจริง ๆ มักไม่มีใครรับผิดชอบ

5) ระยะเวลาการชำระหนี้คืนของผู้กู้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกทราบว่า ภายหลังจากการกู้แล้วสมาชิกจะชำระคืนเงิน
ต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นรายปี นั่นคือในหมู่บ้านจะมีการชำระเงินในเดือนตุลาคม 2545 เป็นงวดแรก
คิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อปี ถ้าสมาชิกจะกู้ก็ต้องชำระเงินคืนกองทุนก่อนถึงจะมีสิทธิ์กู้ได้

1.4 ผลการประเมินผลผลิต หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ เป็นการ
ประเมินผลที่เกิดขึ้นภายหลังที่มีกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งผลการประเมินออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.4.1 ผลโดยตรง

1) จำนวนสมาชิกที่ขอกู้

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนทราบว่า มีสมาชิกให้ความสนใจ
สนใจขอกู้เงินจำนวน 65 ราย จากสมาชิกทั้งหมด 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.32 วัตถุประสงค์ที่
สมาชิกขอกู้ ส่วนมากจะนำไปใช้ภาคการเกษตรเพื่อเพิ่มผลิต และนำไปประกอบอาชีพค้าขาย เนื่องจาก
จากกองทุนหมู่บ้านมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ คือร้อยละ 3 บาทต่อปี

2) ยอดที่ปล่อยให้ผู้กู้

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนทราบว่า กองทุนหมู่บ้านคำไฮ
ได้รับเงินหนึ่งล้านในวันที่ 24 กันยายน 2544 และสมาชิกที่ขอกู้ต้องไม่เกินรายละ 20,000 บาทระยะเวลา
เวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี ถ้าผู้ไม่ชำระคืนจะถูกปรับโดยมีดอกเบี้ยเพิ่มเป็นร้อยละ 6 บาทต่อปี
โดยธนาคารออมสินสาขาสูงเนิน โอนเงินให้กับสมาชิกจำนวน 4 งวด ดังตาราง

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนเงินที่ปล่อยให้ผู้กู้ในแต่ละงวด

จำนวนงวด	วันที่โอนเงิน	จำนวนคนขอกู้ (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
1	11 ตุลาคม 2544	24	408,000
2	18 ตุลาคม 2544	31	542,000
3	11 ธันวาคม 2544	2	8,000
4	24 มกราคม 2545	2	25,000
รวม		57	984,000

ที่มา : จากการสำรวจของผู้วิจัย 2545

จากตารางจำนวนเงินที่ปล่อยให้กู้ทั้งหมด 984,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 98.4 ของเงินคงเหลือรวมดอกเบี้ยจำนวน 17,345.68 บาท จำนวนวงเงินที่สมาชิกขอกู้มากที่สุดคือ 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.42 รองลงมาคือ 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.28 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ ๕ แสดงวงเงินที่สมาชิกขอกู้

จำนวนวงเงินที่ขอกู้ (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20,000	39	68.42
18,000	1	1.75
15,000	7	12.28
12,000	1	1.75
10,000	5	8.77
6,000	1	1.75
5,000	1	1.75
4,000	2	3.50

ที่มา: จากการสำรวจของผู้วิจัย 2545

1.4.2 ผลกระทบโดยตรง

1) จำนวนสมาชิกที่กู้

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนทราบว่า มีจำนวนสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.07 โดยสมาชิกได้นำไปดำเนินการประกอบอาชีพแตกต่างกัน ส่วนมากจะนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตรคือปลูกพืช (มันสำปะหลัง อ้อย ทำสวน) และเลี้ยงสัตว์ (สุกรขุน โคเนื้อ)ร้อยละ43.85 ดังตาราง

ตารางที่ 9 แสดงรายชื่อสมาชิกที่จ่ายเงินกองทุนหมู่บ้านแต่ละประเภทอาชีพ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงินกู้ (บาท)	นำไปประกอบอาชีพ
1	นางสีไพร พรมรักษ์	15,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
2	นางนันทา ทบแก้ว	20,000	ทำไร่อ้อย
3	นางสาวสมปอง ปีกสูง	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
4	นางสาวทองเต็ม สมบัติสูงเนิน	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
5	นายหนูคล้าย ช้วนทอง	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
6	นางบุษยา ปรารพพิทักษ์	20,000	ทำสวนผัก
7	นายอำไพ ภูตะขบ	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
8	นางบุญไรร่ ลมตะคุ	6,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
9	นางนิ่มนวล แซ่โซ	20,000	ทำสวนผัก
10	นายบุญ ใกล้เคียงระโทก	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
11	นายอินทะเรือ ปีกสูงเนิน	10,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
12	นายบัง ลมตะคุ	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
13	นางสมพร ศรีโกเมนท์	20,000	ทำสวนปลูกผัก
14	นายบุญเลิศ จิตรสระน้อย	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
15	นางสาคร หล้าสูงเนิน	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
16	นายนา สัน โทสันเทียะ	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
17	นายบุญสม ลมตะคุ	20,000	เลี้ยงหมู
18	นางจำปี ชมพู	10,000	เลี้ยงหมู
19	นายบัวเลี่ยม เปิดโปง	12,000	เลี้ยงหมู
20	นางละม้าย ประเสริฐ	20,000	เลี้ยงปลา
21	นางสาวจิรัชญา กรดสูงเนิน	15,000	ค้าขาย
22	นางบุญธรรม แสงสุรยา	20,000	ค้าขาย
23	นางสมพร ระหว่างขุนทด	20,000	ทำสวนผัก
24	นายสมเกียรติ หอมมงคล	18,000	ทำสวนผัก
25	นางเฉลิม พูนจำ	20,000	ทำสวนผัก
26	นางมานู รัชนีนาม	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ

ตารางที่ 9 (ต่อ) แสดงรายชื่อสมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านแต่ละประเภทอาชีพ

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	จำนวนเงินกู้ (บาท)	นำไปประกอบอาชีพ
27	นางบุญทอง รักษ์นาม	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
28	นางสนทรี นิลาวรรณ	20,000	ค้าขาย
29	นายประกอบ ประเสริฐ	20,000	บริการซ่อมรถ
30	นายสมศักดิ์ สุวรรณ	20,000	เลี้ยงโคนม
31	นางวิไล รักษ์นาม	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
32	นางเมตตา นิตสิทธ์	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
33	นายแดง ลาสูงเนิน	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
34	นางแสง หล่าสูงเนิน	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
35	นายทิน สมบัติสูงเนิน	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
36	นายแพง หล่าสูงเนิน	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
37	นายสมนึก ปักสูงเนิน	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
38	นางสาครีไพร อ้วนทอง	10,000	เลี้ยงโคเนื้อ
39	นายน้อย รักษ์นาม	20,000	เลี้ยงโคเนื้อ
40	นายชาญณรงค์ พูนจำ	15,000	เลี้ยงหมู
41	นายฮาว เทิงสูงเนิน	15,000	เลี้ยงหมู
42	นางสาวสุดใจ เรียสูงเนิน	20,000	เลี้ยงหมู
43	นายพิพัฒน์ มะลิสสูงเนิน	15,000	เลี้ยงหมู
44	นางสาวสำรวย ลบตะกู	20,000	เลี้ยงหมู
45	นายพิยุทธ ระหว่างสูงเนิน	20,000	เลี้ยงไก่
46	นางสาวพวงจันทร์ ภูตะขบ	10,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
47	นางประจวบ หอมมงคล	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
48	นางสาวสมหมาย ไกลกระโทก	20,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
49	นายแสง หล่าสูงเนิน	15,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
50	นายอุทัย ภูตะขบ	15,000	ทำไร่ถั่ว
51	นางรจนา หล่าสูงเนิน	20,000	ทำไร่(ปลูกไม้โตเร็ว)
52	นายอุดม แซ่โซ	20,000	ทำไร่ถั่ว
53	นายอุไร ภูตะขบ	15,000	ทำสวนผัก
54	นางสมพร ศรีโกเมนทร์	4,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
55	นางสาวคู่ เขาวราช	4,000	ทำไร่มันสำปะหลัง
56	นายแสง หล่าสูงเนิน	5,000	เลี้ยงหมู
57	นางอุไร สุวรรณ	20,000	เลี้ยงหมู

ตารางที่ 10 สรุปจำนวนผู้กู้แต่ละประเภทอาชีพ

ประเภทที่กู้(อาชีพ)	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวนเงินกู้(บาท)
ปลูกพืช	25	43.85	419,000
เลี้ยงสัตว์	25	43.85	452,000
ค้าขาย	3	5.26	55,000
กู้ฉุกเฉิน	2	3.50	18,000
ประมง	1	1.75	20,000
รวม	57	100	984,000

ที่มา: จากการสำรวจของผู้วิจัย 2545

2) อาชีพที่เพิ่มขึ้น

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า โดยส่วนสมาชิกที่เงินกองทุนนำเงินที่กู้ได้ไปเพิ่มผลผลิตในอาชีพของตนเอง เช่นนำไปซื้อปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 54.16 บางส่วนนำไปซื้อโคเนื้อ และตุกร เพื่อใช้เป็นอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 45.83 และจากการสังเกตเกือบทุกครัวเรือนที่กู้เงินกองทุนจะมีสุกร และโคเนื้อในบ้านประมาณ 3-5 ตัว นั่นก็แสดงว่าสมาชิกที่กู้เงินกองทุนมีอาชีพที่เพิ่มขึ้น

3) ขยายกิจการของผู้กู้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่าในช่วงที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านอยู่ในช่วงที่รอผลผลิตทางการเกษตร(เดือนตุลาคม) จึงไม่ได้นำเงินที่กู้จากกองทุนนำไปขยายกิจการที่ทำ แต่นำเงินไปซื้อปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชและนำไปใช้จ่ายภายในครัวเรือน รวมทั้งบางส่วนนำไปใช้หนี้นอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 87.5 มีเพียงร้อยละ 12.5 เท่านั้นที่นำไปขยายกิจการคือเปิดตู้ซ่มรด ให้มีขยายใหญ่และซื้อเครื่องมือที่ทันสมัย รวมทั้งร้านค้าได้นำเงินไปซื้อสินค้ามาขายเพิ่มขึ้น

1.4.3 ผลกระทบทางอ้อม

1) กองทุนหมู่บ้านมีความยั่งยืน

กองทุนหมู่บ้านคำไฮ มีแนวโน้มที่จะมีความยั่งยืนเนื่องจาก คณะกรรมการเป็นบุคคลที่ประสบการณ์ในการบริหารงานกองทุนเงินอื่นมาก่อน รวมทั้งคนในหมู่บ้านมีความสามัคคีและนำเงินที่กู้ยืมได้ไปประกอบอาชีพจริง และจากการสอบถามสมาชิกทำให้ทราบว่าทุกคนพร้อมที่จะส่งเงินกู้คืนแก่กองทุน แต่อาจจะส่งคืนไม่หมดในงวดเดียว เนื่องจากช่วงที่จะส่งคืนเงินกู้เป็นช่วงที่ผลผลิตทางการเกษตรยังไม่ได้ขาย เช่นมันสำปะหลัง อ้อย ช่วงที่ขายผลผลิตได้

คือช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ร้อยละ 90 มั่นใจว่าจะส่งคืนเงินได้ เพื่อให้ตนเองและสมาชิกรายอื่นได้กู้ยืมต่อไป

2) หมู่บ้านมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

เมื่อประชาชนสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายก็สามารถที่จะนำเงินมาประกอบอาชีพ เพื่อที่จะเพิ่มผลผลิตให้กับตนเอง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดำรงชีวิตแบบพอเพียงสามารถที่พึ่งพาตนเองได้ แต่โดยสภาพความเป็นจริงเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านก็อาศัยเศรษฐกิจของชาติด้วย เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเพียงผู้ผลิตขั้นแรกเท่านั้น ไม่สามารถที่จะต่อรองขายสินค้าได้ จึงทำให้ประชาชนยังจน ดังนั้นเมื่อมีกองทุนหมู่บ้าน มีเงิน มีการผลิตที่มีคุณภาพ ควรมีตลาดรองรับสินค้าทางการเกษตรที่แน่นอนจึงจะทำให้เศรษฐกิจภายในหมู่บ้านดีขึ้น กองทุนหมู่บ้านเป็นเพียงแนวทางหนึ่งเท่านั้นที่สร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจได้

2. หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวผู้กู้ เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั่วไปของสมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านคำไฮ มีผลการประเมินบริบทดังนี้

1) ความรู้ความสามารถของสมาชิกผู้กู้และครอบครัว

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่าโดยส่วนมากจะจบการศึกษาภาคบังคับ(ป.4 และ ป.6) แต่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของตนเองสูง เป็นความรู้เฉพาะทางของแต่ละคน ขาดการเรียนรู้เพิ่มเติม และไม่ค่อยแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ทำ

2) หนี้สินของผู้กู้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า ก่อนที่จะมีเงินกองทุนหมู่บ้านและได้กู้เงินกองทุน สมาชิกเคยเป็นหนี้จากที่อื่นมาก่อนคิดเป็นร้อยละ 100 โดยได้กู้มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สหกรณ์การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ และหนี้จากนายทุน สาเหตุที่มีหนี้สินเพราะนำเอามาใช้จ่ายในการผลิต และใช้จ่ายภายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยสมาชิกเป็นหนี้จากแหล่งเงินกู้อื่นประมาณ 8,000 – 30,000 บาท บางรายที่เป็นหนี้กับ ธกส. ก็พักชำระหนี้ตามโครงการของรัฐบาลและมาเป็นหนี้กองทุนหมู่บ้านแทน

3) อาชีพหลักของผู้กู้.

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า อาชีพส่วนใหญ่คือทำการเกษตร (ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ทำนา เลี้ยงสัตว์) และรับจ้างทั่วไปรายวัน วันละ 100 – 120 บาท โดยรับจ้างในภาคการเกษตรและภาคอุตสาหกรรม บางรายที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก็นำเงินมาประกอบอาชีพเสริม เช่นการเลี้ยงสุกรขุน

4) รายได้ของผู้กู้

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า รายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายพืชผลทางการเกษตรและจากการรับจ้างรายวัน โดยเฉลี่ยสมาชิกมีรายได้ตลอดทั้งปี 30,000 บาทต่อครัวเรือน

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

1) เงินที่กู้ได้จากกองทุน

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า สมาชิกให้ความสนใจที่จะกู้เป็นจำนวนมาก แต่มีวงเงินจำกัดคือหนึ่งล้านบาท และกู้ได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท ยอดเงินกู้ที่ธนาคารอนุมัติจำนวน 984,000 บาท เฉลี่ยสมาชิกกู้เงินคนละ 17,263.15 บาท

2) เงินจากแหล่งอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า นอกจากเงินที่ได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรและการเป็นหนี้กองทุนหมู่บ้านแล้ว สมาชิกยังเป็นหนี้กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน โดยนำเงินจากกลุ่มออมทรัพย์มาใช้จ่ายภายในครอบครัว และถ้าค่าใช้จ่ายมากก็จะกู้จากนายทุน แต่ในปัจจุบันหนี้นายทุนลดลง เนื่องจากมีดอกเบี้ยที่แพง นอกจากนี้ยังได้เงินจากการรับจ้างรายวัน เนื่องจากหมู่บ้านอยู่ใกล้แหล่งอุตสาหกรรม ทำให้คนหนุ่มสาวออกไปรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมและส่งเงินมาให้ทางบ้านเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว

3) วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาชีพ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการเกษตร เช่นพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ จะอยู่ในหมู่บ้าน และหมู่บ้านข้างเคียง เพราะพันธุ์พืชสามารถที่จะใช้พันธุ์เดิมได้โดยไม่ต้องซื้อพันธุ์ใหม่ หรือถ้าจะซื้อก็อยู่ใกล้แหล่งผลิต ทำลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง สำหรับคนที่เลี้ยงสุกรขุนจะมีปัญหาด้านค่าอาหารสัตว์เนื่องจาก อาหารสำเร็จรูปมีราคาแพง ราคาสุกรไม่แน่นอน

4) ความขยันในการทำงาน

จากการสังเกตของผู้วิจัยและสอบถามสมาชิกทราบว่า สมาชิกมีความขยัน เนื่องจากเมื่อเสร็จจากงานของตนเองก็จะออกไปรับจ้างรายวัน มีบางส่วนที่อยู่บ้าน จะเป็นคนแก่และเด็กเท่านั้น

2.3 ผลการประเมินกระบวนการ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

1) การดำเนินกิจการที่ถูกต้องวิธี

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า ในการปลูกพืช จะใช้ปุ๋ยเคมีเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการบำรุงดิน และไม่มีการปลูกพืชหมุนเวียน ทำให้เกิดปัญหาดินเสื่อม เมื่อดินเสื่อมก็เพิ่มปริมาณปุ๋ย ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เพราะปุ๋ยเคมีมีราคาแพง สำหรับการเลี้ยงสัตว์จะเลี้ยงสัตว์ประเภทเดียวกัน เช่น ในขณะที่สมาชิกกองทุนบางส่วนได้นำเงินไปซื้อสุกรขุนมาเลี้ยง ไม่มีการคำนวณต้นทุนในการผลิต ต้นทุนด้านอาหาร ทำให้สมาชิกบางคนขาดทุน เพราะค่าอาหารสุกรมีราคาแพง ซึ่งจะเห็นว่าส่วนใหญ่ไม่มีแผนในการดำเนินงานที่ถูกต้องวิธี แต่จะดำเนินงานตามกันหรือดำเนินกิจการตามบรรพบุรุษ

2) ตลาดรองรับผลผลิต

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า สำหรับผลผลิตที่ได้จากการเกษตรจะขายในพื้นที่เขตอำเภอสูงเนิน และอำเภอข้างเคียง มีตลาดที่แน่นอน แต่มีราคาไม่แน่นอน ขึ้นกับผลผลิตในแต่ละช่วง ถ้าผลผลิตมากราคาก็จะต่ำ จึงไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เพราะไม่มีข้อมูล สำหรับสัตว์ที่เลี้ยงในหมู่บ้านเป็นการเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริม และเลี้ยงในจำนวนไม่มาก จึงขายในเขตพื้นที่ตำบลมะเกลือเก่า และตำบลข้างเคียง ราคาขึ้นอยู่กับช่วงที่ขาย คาดว่าสมาชิกจะขายสัตว์เลี้ยงในช่วงที่จะส่งเงินกู้เพื่อนำเงินมาใช้หนี้กองทุนหมู่บ้าน ในช่วงนี้อาจจะทำให้สัตว์เลี้ยงราคาตก ถึงแม้จะมีการรวมกลุ่มการเลี้ยงสัตว์แต่เป็นการรวมตัวแบบหลวมๆ เมื่อถึงเวลาขายก็ต่างคนต่างขาย ทำให้ถูกกดราคา

3) แหล่งวัตถุดิบ

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในการเกษตรจะอยู่ในเขตอำเภอสูงเนิน และอำเภอข้างเคียง จึงทำให้ลดต้นทุนในการขนส่ง วัตถุดิบบางอย่างก็มีในหมู่บ้าน และมีเพียงพอสำหรับการผลิต

4) การทำบัญชี

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบว่า ส่วนมากไม่มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย สาเหตุเนื่องจากเห็นว่าไม่มีความจำเป็นและเป็นสิ่งที่ยุ่งยาก ที่ต้องลงบัญชีทุกวัน รวมทั้งไม่มีเวลาที่จะลงบัญชี แต่สมาชิกรู้ว่าเมื่อครบปีของการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านต้องชำระเงินคืน และได้มีการวางแผนหาเงินมาใช้เงินกองทุน และรู้ว่าการทำบัญชีทำให้สามารถวางแผนการเงินได้

2.4 ผลการประเมินผลผลิต

2.4.1 ผลโดยตรง

1) รายได้ที่เป็นเงิน

พบว่าหลังจากที่สมาชิกได้รับเงินกู้ในเดือนตุลาคม 2544 และได้นำเงินมาดำเนินการในกิจการของตนเอง จากการประเมินรายได้ที่เป็นเงินยังไม่ชัดเจน เนื่องจากสมาชิกไม่ได้ทำบัญชี โดยส่วนรวมปีนี้สมาชิกที่ปลูกมันสำปะหลังจะมีเงินเพิ่มขึ้นเนื่องจากราคามันสำปะหลังปีนี้มีราคาดี ส่วนสมาชิกที่ปลูกอ้อยมีรายได้เท่าเดิม ส่วนสมาชิกที่เลี้ยงสุกรขุน สามารถที่ขายได้ 2-3 รุ่น มีรายได้ที่เป็นเงินพอได้หมุนเวียนในการซื้ออาหารและใช้จ่ายในครอบครัว อาจกล่าวได้ว่าเมื่อมีกองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกบางส่วนมีเงินหมุนเวียนในการทำกิจการได้ดีขึ้น เพราะไม่ต้องเสียดอกเบี้ยที่แพง จึงทำให้มีเงินเหลือเก็บจากค่าใช้จ่ายอื่นๆ

2) ผู้กู้มีรายได้เป็นสังของ

จากผลการประเมินทราบว่าสมาชิกมีรายได้ที่เป็นสังของเพิ่มขึ้น คือจากที่ไม่มีโคเนื้อที่เป็นพ่อแม่พันธุ์ เมื่อสมาชิกกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านก็นำเงินไปซื้อ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยสมาชิกสามารถที่จะนำไปขายได้ และจากการสังเกตในหมู่บ้านจะมีคอกสุกรขุนเกือบทุกหลังเรือน ซึ่งเป็นผลมาจากกองทุนหมู่บ้าน

2.4.2 ผลกระทบโดยตรง

1) ผู้กู้สามารถขยายกิจการ

พบว่ากองทุนหมู่บ้านทำให้สมาชิกนำเงินไปขยายกิจการได้ เพราะผู้กู้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายและไม่ต้องยุ่งยากในเรื่องเอกสาร อีกทั้งยังมีดอกเบี้ยที่ถูก โดยสมาชิกได้นำไปเช่าที่เพิ่มเติมเพื่อปลูกมันสำปะหลัง และได้นำไปซื้อพ่อแม่พันธุ์สุกร เพื่อผลิตลูกสุกรขาย ทำให้สมาชิกมีเครือข่ายและมีโอกาสขยายกิจการเพิ่มขึ้นอีก

2) ผู้กุนำเงินไปปรับปรุงกิจการให้ดีขึ้น

พบว่าสมาชิกได้นำเงินบางส่วนไปซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเกษตรใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถที่จะทำงานได้เร็วขึ้น ทำให้ขายผลผลิตได้ทันราคาตามที่ต้องการ

2.4.3 ผลกระทบทางอ้อม

1) ผู้กู้สามารถพึ่งพาตนเอง

พบว่าผู้กู้สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้เพียงบางส่วนเท่านั้น คือสามารถที่เข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่ายและนำเงินมาปรับปรุงและพัฒนากิจการของตนเอง แต่ยังไม่มิตลาดรองรับสินค้าเกษตรที่มีราคาไม่แน่นอน และการทำการเกษตร บางครั้งก็แห้งแล้ง บางครั้งก็น้ำท่วม ทำ

ให้ต้องพึ่งหน่วยงานต่างๆ ดังนั้นรัฐบาลควรตลาดควบคุมการให้เงินทุนแก่ประชาชน เงินกองทุนหมู่บ้านเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาผู้ขาดแหล่งเงินทุนเท่านั้น

2) มีอาชีพที่ยั่งยืน

พบว่าสมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ส่วนมากมีอาชีพทางการเกษตรและรับจ้าง และมีหนี้สินที่กู้จากทั้งเงินในระบบ และเงินนอกระบบ เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านทำให้มีความหวังว่า จะสามารถปลดเปลื้องหนี้สินของตนเองได้ เนื่องจากได้นำเงินที่กู้ได้มีปรับปรุงและขยายกิจการที่ทำ และจะทำให้มีอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

1.สรุป และอภิปรายผล

โครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการเร่งด่วนของรัฐบาลเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยจัดสรรให้หมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน ให้มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน มีการบริหารจัดการกองทุนเอง โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีโมเดล (CIPP Model)

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคำไฮครั้งนี้ เป็นการประเมินภายหลังที่หมู่บ้านได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาล และมีการจัดตั้งกองทุนเรียบร้อยแล้ว มีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 8 เดือนคือระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึง เดือนสิงหาคม 2545 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพของชุมชนในการบริหารกองทุน ศึกษาถึงศักยภาพของผู้กู้ในการนำเงินไปประกอบอาชีพ และการชำระคืนเงินกู้ และศึกษาถึงทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด 24 คน แบ่งออกเป็น ผู้กู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนอย่างเดียวก่อนจำนวน 15 คน ผู้กู้ที่เป็นคณะกรรมการกองทุน 5 คน และสมาชิกที่ยังไม่ได้กู้จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โดยใช้การสัมภาษณ์ สังเกต และมีแบบรายงานจำนวน 12 ชุด

1.1 สภาพทั่วไปของบ้านคำไฮ (บริบทระดับหมู่บ้าน)

บ้านคำไฮเป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีพื้นที่จำนวน 2,500 ไร่ มีที่ทำกิน 1,935 ไร่ มี 82 ครัวเรือน ประชากร 339 คน ชาย 165 คน หญิง 174 คน ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ บัณฑิต ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน ต้องไปเรียนที่โรงเรียนบ้านวังรามใหญ่ และบ้านหนองเลาใหญ่ ความสัมพันธ์ภายในหมู่บ้านยังใกล้ชิดกันอยู่ให้ความเคารพผู้อาวุโส และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ อยู่ห่างจากอำเภอสูงเนินประมาณ 25 กิโลเมตร สภาพทั่วไปของหมู่บ้านอยู่นอกเขตชลประทาน แต่มีฝายกั้นน้ำ 1 แห่ง จำนวน 16 ไร่ ใช้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ถ้าปีไหนแห้งแล้งมากๆ ก็ไม่สามารถใช้ได้ ด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกของหมู่บ้านจะมีภูเขา การคมนาคมใช้รถยนต์โดยสาร และรถจักรยานยนต์เป็นส่วนใหญ่ ถนนภายในหมู่บ้าน 3 กิโลเมตรเป็นดินลูกรังผสมดินทราย ทำให้ลำบากในช่วงฤดูฝน อาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตรปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ทำนา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี แต่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่แสวงหาความรู้ใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ ยังคงทำการเกษตรแบบเดิมๆ คือทำการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ ใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าใช้มูลสัตว์ ทำให้เกิดปัญหาดินเสื่อม ผลผลิตน้อย ไม่มีการ

รวมกลุ่มแบบชัดเจน ส่วนใหญ่จะรวมเฉพาะกิจเท่านั้น คือรวมกลุ่มเมื่อมีเงินสนับสนุนจากรัฐบาล เมื่อได้เงินก็จะสลายตัวไป มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน มีน้ำประปาใช้ได้บางส่วนเนื่องจากไม่มีงบประมาณในการวางท่อน้ำ ถนนภายในหมู่บ้านเป็นดินทรายปนดินลูกรังทำให้การคมนาคมในหน้าฝนไม่สะดวก มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 3 ตู้ มีร้านค้าขายของชำ 3 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขชุมชน 1 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค และโครงการพักชำระหนี้ ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย 30,000 บาทต่อครัวเรือน

1.2 การบริหารจัดการกองทุน พบว่า ในการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปด้วยความโปร่งใส มีผู้กู้ทั้งหมด 57 คน ยอดเงินกู้ทั้งหมด 984,000 บาท คณะกรรมการ 12 คน ชาย 7 หญิง 5 คน มีสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 106 คน คณะกรรมการเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานกองทุนอื่นมาก่อน เป็นคนที่มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบสูงแต่ไม่มีความตอบสนองให้กับคณะกรรมการกองทุน ควรมีค่าตอบแทนบ้างเช่นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เพื่อเป็นกำลังใจในการทำงาน ในระบบการทำบัญชีซึ่งมีความยุ่งยากมาก เพราะต้องลงบัญชีหลายเล่ม ถึงแม้ว่าจะได้รับการอบรมหลายครั้ง แต่ก็ไม่สามารถทำได้ จึงแก้ปัญหาโดยเพียงว่ามีใครรู้ และกู้จำนวนเท่าไรเท่านั้น และให้ชำระคืนเงินกู้เมื่อครบหนึ่งปี ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีการชำระคืนเงินกู้จึงยังไม่มีปัญหาเกิดขึ้น เกี่ยวกับระบบการทำบัญชี ควรที่จะให้คนที่มีความรู้ในด้านบัญชีเป็นคนทำ อาจเป็นลูกหลานในหมู่บ้านร่วมเป็นคณะกรรมการครั้งต่อไป สิ่งที่คณะกรรมการกังวลคือ การชำระคืนเงินกู้ในเดือนตุลาคมนี้ สมาชิกจะไม่ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย เนื่องจากเป็นช่วงที่ไม่มีผลผลิตทางการเกษตรออกมาขาย แต่ก็ได้มีการประชุมกันทุกต้นเดือนเพื่อเป็นการกระตุ้น ให้สมาชิกได้รับทราบ และให้มีการวางแผนการเงิน เพื่อที่จะได้กู้ในครั้งต่อไป สำหรับสมาชิกที่ไม่ส่งคืนเงินกู้จะถูกปรับและมีดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น หรือปรับเป็นสิ่งของ รวมทั้งอาจจะได้รับการประณามจากสมาชิกในหมู่บ้าน และไม่มีโอกาสกู้ในครั้งต่อไป

1.3 การดำเนินในกิจการของผู้กู้ พบว่า ส่วนมากจะนำเงินไปต่อเติมผลผลิตทางการเกษตร เช่นซื้อปุ๋ย พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ส่วนที่เหลือก็จะไปใช้จ่ายในครัวเรือน และนำไปใช้หนี้นอกระบบ ผู้ที่นำเงินไปซื้อสุกรขุนมาเลี้ยง สามารถที่จะขายสุกรได้ 2-3 ครั้งแล้ว แต่อยู่ในภาวะที่ขาดทุน หรือได้เท่าทุน เนื่องจากเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูป ซึ่งมีราคาแพง และถูกสุกรที่นำมาเลี้ยงขุนราคาแพง สำหรับผู้ ที่เลี้ยงโคเนื้อจะเลี้ยงตามไร่นาของตนเอง จะเป็นการเลี้ยงเพื่อขาย และเลี้ยงเพื่อเอาลูก ซึ่งในระยะเวลาที่กู้เงินกองทุนพบว่ายังไม่ได้ผลผลิต ทั้งสองกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะชำระเงินกองทุนได้มากกว่าสมาชิกที่นำเงินไปประกอบอาชีพ ปลูกมันสำปะหลังและอ้อย เนื่องจากอยู่ในช่วงที่รอผลผลิต แต่สมาชิกก็จะหาเงินมาคืนกองทุน เพื่อที่ได้กู้ต่อไป เนื่องจากมองว่ากู้เงินกองทุนหมู่บ้านมีดอกเบี้ยที่ถูกกว่ากู้เงินจากนายทุน

1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีโครงการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกส่วนมากเห็นด้วย และมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย มองว่าเป็นนโยบายที่ดีช่วยเหลือคนยากจน ให้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ แต่มีบางส่วนที่มองว่าเป็นนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง และเป็นการเพิ่มหนี้ให้กับประชาชนเพราะประชาชนกู้เงินได้ง่ายขึ้น และส่วนมากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านก็เป็นหนี้จากที่อื่นมาก่อน เช่นหนี้กับธนาคารการเกษตรและสหกรณ์เพื่อการเกษตร(ธกส.) หนี้นายทุนหรือญาติ แต่ความคิดนี้ก็เป็นส่วนน้อย แต่คนส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยก็ยังมีความกังวลว่ากองทุนหมู่บ้านจะไม่ยั่งยืน และจะทำให้ตนเองเป็นหนี้ง่าย ถึงแม้จะมีระเบียบว่าไม่ให้สมาชิกกู้เกินรายละ 20,000 บาท แต่ส่วนมากจะกู้กัน 20,000 บาท เพราะมองว่าดอกเบี้ยถูก และกู้ง่าย สำหรับคนที่เงินจริงๆ ในหมู่บ้านก็ยังไม่ถึงเงินกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากคณะกรรมการเห็นว่าไม่มีศักยภาพในการใช้หนี้ ทำให้คนจนจริงๆ เหล่านี้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง

2. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) รัฐบาลมีนโยบายให้เงินกับประชาชน เพื่อเป็นการสร้างงาน เพิ่มผลผลิตขึ้นมาควรมีนโยบายควบคู่ด้วยคือ นโยบายในการประกันสินค้าเกษตรตกต่ำ และขยายโครงการจ้างบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนต่อไป และเป็นการช่วยเหลือบัณฑิตตกงาน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศทางหนึ่งด้วย
- 2) ทบวงมหาวิทยาลัยควรจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต จนจบปริญญาโท เพื่อเพิ่มการศึกษาของบัณฑิตที่ว่างงาน
- 3) รัฐบาลควรมีเงินทุนสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงอย่างน้อย 2 ปี

2.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

1) ด้านระเบียบกองทุนควรแก้ไขระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากมีความไม่เหมาะสมกับสภาพหมู่บ้านที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรในปีถัดไปควรมีการชำระคืนและอนุมัติให้กู้ในเดือน มีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคมเพราะเป็นฤดูเพาะปลูกจะทำให้การบริหารกองทุนมีรูปธรรมมากขึ้นและสมาชิกได้นำเงินไปใช้ในงานจริงๆ

2) ควรมีที่ทำการกองทุนเพื่อจะได้ง่ายในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น และควรมีการเก็บเอกสารให้เป็นหมวดหมู่ในที่เดียวกัน กำหนดคนที่รับผิดชอบเอกสารอย่างชัดเจน และถือว่าเอกสารเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด การทำบัญชีควรทำเพราะจะได้ง่ายในการติดตามหนี้สิน ควรแจกแจงรายรับ-รายจ่ายให้สมาชิกได้รับทราบและคิดประกาศชัดเจนที่ทำการกองทุน

3) การทำการเกษตร ควรทำการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อใช้ในครัวเรือน ลดการพึ่งอาหารจากภายนอก การเลี้ยงสุกรและโคเนื้อ ควรเลี้ยงพอ แม่พันธุ์ เพื่อผลิตลูกขาย อาหารสุกรขุน ควรผสมอาหารเอง เพื่อลดต้นทุนอาหาร เนื่องจากอาหารสำเร็จรูปมีราคาแพง การขายไม่ควรขายในช่วงที่ใกล้ส่งคืนเงินกู้เพราะจะถูกกดราคา

4) ควรเพิ่มวงเงินกู้ให้กับหมู่บ้านเนื่องจาก เงินจำนวน1,000,000 เป็น 1,200,000 – 1,500,00 บาท เพราะไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกที่ต้องการกู้ แต่ขึ้นอยู่กับชำระคืนของสมาชิกและการบริหารกองทุน ถ้าบริหารจัดการดีควรได้รับการพิจารณา

5) คณะกรรมการกองทุนควรให้โอกาสสำหรับคนที่เงินจริงๆ ในหมู่บ้านได้กู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพ

2.3 ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

1) รัฐบาลควรมีการจ้างบัณฑิตกองทุนต่อไป เนื่องจากการประเมินโครงการอยู่ในช่วงที่นำเงินไปประกอบอาชีพ และยังไม่ได้ชำระคืน จึงยังไม่ทราบผลที่เกิดขึ้น ทราบเพียงแนวโน้มของผลเท่านั้น

2) ควรเพิ่มการวิจัยด้านคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างอย่างทั่วถึง และสังเกตแบบมีส่วนร่วม จะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นเชิงลึกมากขึ้น นั่นคือผู้วิจัยต้องสังเกตและสัมภาษณ์ในตอนเย็น เนื่องจากตอนกลางวันสมาชิกกองทุนจะออกไปทำงานนอกบ้าน และกลับเข้าบ้านตอนเย็น ซึ่งเป็นข้อจำกัดของผู้วิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เป็นคนในพื้นที่ ดังนั้นควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนาชุดวิชาการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.2545. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.2545. . ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ, กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ: พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ ตำบลมะเกลือเก่า อำเภอสูงเนิน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคำไฮ. นครราชสีมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : บริษัทฯพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มืออิเล็กทรอนิกส์คู่มือครูประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา.
- สมหวัง พิริยานุวัฒน์(บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . 2545. ศึกษากองทุนหมู่บ้านไม่จำเป็นจริง. ไทยรัฐ. 14 สิงหาคม 2545 หน้า 14.
- . 2545. ต้องสนับสนุน. เดลินิวส์. 14 สิงหาคม 2545 หน้า 9.